

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسمان سیاسی ۱۲

ویژه پاسخ به پرسش ها و شبهات مرتبط با عملکرد مجلس یازدهم

مقدمه

نظام مقدس جمهوری اسلامی افتخار دارد که تجلی گاه مردم سالاری دینی است. عالی ترین مظهر مردم سالاری و جمهوریت، تکیه بر آرای مردم در امر حکمرانی و کشورداری است. ۴۴ سال است که مردم سالاری دینی در مناصب مختلف حکمرانی کشور یا به طور مستقیم یا با واسطه به برجسته ترین شاخص نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده است. از طرفی ویژگی انتخابات و حضور مردم در پای صندوق های رأی این است که تک تک افراد شرکت کننده در انتخابات، موجبات ثبات، امنیت، پیشرفت، عزت و استقلال ملی را فراهم می کنند. اما با همه این مختصات و ویژگی های مردم سالار، قوا و نهادهای گوناگون کشور در شرایط امروز از همه ها و تبلیغات سوء و فریبنده دشمنان در ذیل پروژه جنگ شناختی در امان نیستند و همواره این گونه روایت و تصویرسازی می کنند که قوای حاکمیتی به ویژه مجلس شورای اسلامی در جمهوری اسلامی نقش تعیین کننده ای ندارند یا از اقدامات و عملکرد قابل دفاعی برخوردار نیستند. در این میان، هجمه به مجلس یازدهم که با اکثریت نمایندگان و رویکرد انقلابی به وظایف نمایندگی خود عمل کرده اند، مضاعف است.

با توجه به انتخابات پراهمیت پیش‌رو در اسفند ۱۴۰۲، لازم است به مهم‌ترین، پرتکرارترین و صریح‌ترین پرسش‌هایی که درباره عملکرد و خروجی مجلس یازدهم و برخی ابهامات و شبهه‌ها در ارتباط با نمایندگان مطرح می‌شود، پاسخ داده شود. گفتنی است، با وجود تلاش‌ها و مصوبات بی‌نظیری که در این مجلس انجام شد؛ اما به دلایلی از جمله جنگ رسانه‌ای تحریفی و تخریبی شدید علیه مجلس و برخی مشکلات در اجرای قوانین عملکرد مجلس یازدهم آن‌طور که باید و شاید دیده نشد؛ در صورتی که این مجلس با کنار گذاشتن رویکرد انفعالی و مواجهه فعالانه با مسائل و موضوعات مهم و راهبردی توانست به وظیفه و تکالیف خود عمل کرده و قوانینی مصوب کند که برخی از آنها سال‌ها و دهه‌های متمادی روی پیشخوان مجلس جا خوش کرده و آرزوی نخبگان، جوانان، معلمان، بانوان و اقشار مختلف جامعه بود.

در راستای جهاد تبیین و دفاع از عملکرد مجلس انقلابی و کمک به تکرار چنین مجلسی در انتخابات آتی، پرسمان سیاسی دوازدهم ویژه پاسخ‌دهی به برخی از مهم‌ترین پرسش‌ها و شبهات مرتبط با انتخابات مجلس و عملکرد مجلس انقلابی دوره یازدهم تقدیم کلیه تبیین‌گران عرصه جهاد تبیین سیاسی تا در جلسات روشنگری و تبیین واقعیات انقلاب و خنثی‌سازی روایت مغشوش و تحریف‌آمیز دشمنان انقلاب و ایران عزیز مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

معاونت تبیین و گفتمان سازی

بخش اول؛ بررسی عملکرد مجلس شورای اسلامی در دوره یازدهم

الف- در حوزه مسائل و موضوعات راهبردی

۱- مجلس یازدهم در راستای تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار

و افزایش اشتغال چه اقداماتی انجام داده است؟

اگر اقتصاد پویا باشد، اشتغال نیز فراهم می‌شود. بنابراین، مجلس برای حل این مشکل، قوانین زیرساختی و راهبردی همچون جهش تولید دانش‌بنیان، جهش تولید مسکن، تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار را تصویب کرد؛ اما می‌توان گفت مهم‌ترین قدم مجلس یازدهم در حوزه اشتغال‌زایی، تصویب قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار بود که رانت‌ها و امضاهای طلایی را از بین برد و به انقلابی در صدور مجوزهای کسب و کار منجر شد. گفتنی است، طی یک سالی که از اجرای قانون می‌گذرد، حدود یک میلیون مجوز از طریق درگاه ملی مجوزها صادر شده است. مجلس یازدهم در تبصره ۱۸ قانون بودجه سنواتی اعتبار ویژه‌ای برای اشتغال‌زایی در نظر گرفت که روند رشد سالانه این بودجه نشان از تأثیرگذاری آن در شاخص رشد اشتغال دارد. این مجلس در سال ۱۴۰۰ مبلغی حدود ۲۰ همت (هزار میلیارد تومان)، سال ۱۴۰۱ حدود ۱۰۰ همت و در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۸۰ همت برای این کار مصوب

کرد که طبق قانون باید مستقیماً بدون دخالت خزانه‌داری به حساب استان‌ها واریز و در حوزه اشتغال‌زایی بهره‌برداری شود.

همچنین مجلس در بودجه ۱۴۰۲، اعتبار ویژه‌ای برای احیای کارخانه‌های تعطیل‌شده اختصاص داده و در جریان بررسی برنامه هفتم توسعه، در گام ملی مجوزها و اصلاح نظام وثیقه‌گذاری مورد تأکید و توجه مجدد مجلس قرار گرفت. بر این اساس، در طول برنامه هفتم صدور هر نوع مجوز کسب‌وکار و استعلام آن صرفاً باید به صورت غیرحضوری انجام شود. گزیده برخی مصوبات مهم مجلس یازدهم در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در راستای ایجاد اشتغال و حمایت از تولید عبارتند از؛

(۱) کاهش هفت واحد درصد نرخ مالیات واحدهای تولیدی؛

(۲) معافیت مالیاتی کسب‌وکارهای مجازی فعال در بسترهای داخلی؛

(۳) تکلیف امهال سه‌ساله تسهیلات کشاورزی خسارت‌دیده از حوادث غیرمترقبه؛

(۴) بلامانع شدن کاشت زمین‌های کشاورزی مورد اختلاف با منابع طبیعی از سوی کشاورزان تا زمان تعیین تکلیف.

۲- یکی از وعده‌های انتخاباتی نمایندگان مجلس یازدهم

شفافیت بود، پس چرا قانون شفافیت به تصویب نرسید؟

تصویب نشدن «شفافیت» در مجلس یازدهم دروغ بزرگی است که مخالفان مجلس آن را تولید کرده و تکرار می‌کنند. برخلاف این دروغ بزرگ، مجلس طرح شفافیت را در خرداد ۱۴۰۱ تصویب کرد و برای بررسی به شورای نگهبان فرستاد. شورای

نگهبان نیز در ۲۶ آذر ۱۴۰۱ رسماً اعلام کرد، اشکالات شورای نگهبان بر این طرح رفع و تنها دو اشکال مجمع تشخیص مصلحت نظام باقی مانده است که باید از سوی مجمع تعیین تکلیف شود. اما مجمع تشخیص مصلحت نظام، به مدت هشت ماه اعلام نظر در این خصوص را به تأخیر انداخت و در حالی که در این مدت به جز دو مورد هیچ اشکال دیگری به طرح وارد نکرده بود، ناگهان در شهریور ۱۴۰۲، مجمع با نقض نظر قبلی خود، ایرادات جدیدی بر طرح وارد کرد. این موضوع همچنان از سوی مجلس در حال پیگیری است و قطعاً تصویب خواهد شد. با این حال، مجلس که شفاف‌ترین قوه کشور محسوب می‌شود، برای شفافیت بیشتر و عمل به وعده خود در شفافیت آراء، به صورت داوطلبانه این طرح را اجرا کرده و اکنون ۲۲۰ نفر از نمایندگان به صورت داوطلبانه در حال اجرای قانون هستند و آرای آنها به صورت روزانه در سایت رسمی مجلس به آدرس parliran.ir منتشر می‌شود. پس تا تصویب نهایی، غالب مجلسی‌ها در حال اجرای طرح شفافیت مطابق وعده خود هستند و ان شاء الله به زودی به قانون تبدیل خواهد شد.

گزیده برخی مصوبات مهم در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در خصوص شفافیت عبارتند از:

(۱) الزام انتشار ماهانه حقوق نمایندگان و مدیران مجلس برای نظارت عمومی در پاکنه (جزء ۱ بند الف تبصره ۲۰).

(۲) ممنوعیت افزایش ارقام بودجه شرکت‌های دولتی از سوی سازمان برنامه و بودجه.

(۳) مشمولیت مالیاتی خودروهای لوکس بالای سه میلیارد تومان.

۴) مشمولیت مالیاتی خانه‌های لوکس و باغ و ویلاهای با ارزش ۲۰ میلیارد تومان.
 ۵) حذف معافیت مالیاتی برخی اشخاص حقیقی یا حقوقی پردرآمد مانند مؤسسات
 کنکور.

۳- یکی از دلایل اساسی مشکلات اقتصادی و تورم افسارگسیخته در کشور نظام بانکی است، مجلس چه اقداماتی را برای اصلاح آن به سرانجام رسانده است؟

اصلاح نظام بانکداری یکی از مهم‌ترین محورهای تحول در قوانین اقتصادی در نقشه راه مجلس یازدهم بوده و یکی از افتخارات نمایندگان انقلابی این مجلس این است که طرح اصلاح ساختار بانک مرکزی بعد از ۵۰ سال و با وجود سنگ‌اندازی کسانی که در این حوزه منافع نامشروعی داشتند، در مجلس یازدهم به تصویب رسید تا با اصلاح ساختار بانک مرکزی، امکان اعمال اقتدار این نهاد حاکمیتی مهم بر شبکه بانکی فراهم و موتور خلق نقدینگی از سوی بانک‌های خصوصی و در نتیجه کنترل تورم خاموش شود. در ادامه همین روند، طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان تکمیل‌کننده اصلاح ساختار نظام بانکی به‌زودی در دستور کار مجلس قرار خواهد گرفت تا فرآیندها و الزامات لازم برای بانک‌ها به قانون تبدیل شده و ضابطه‌مندی و شفافیت، جایگزین امضاهای طلایی و کاغذبازی شود و قانون لازم برای احقاق حقوق مردم در برابر بانک‌ها تصویب شود. همچنین در برنامه هفتم توسعه تمامی بانک‌ها در سه دسته سالم، قابل احیا و غیرقابل احیا تقسیم‌بندی شده‌اند و

بانک‌های ورشکسته که یکی از موتورهای تورم کشور هستند، در دسته غیرقابل احیا قرار خواهند گرفت تا بدون آسیب به سرمایه‌گذاران در مسیر انحلال قرار گیرند و نظام بانکداری کشور از بند موانع خاص و به نفع مردم نفس بکشد.

۴- آیا مجلس یازدهم نقشی در مبارزه با فساد ایفا کرده است؟ به نظر می‌رسد نحوه مواجهه مجلس با فساد منفعلانه بوده و اثربخشی لازم را ندارد؟

مجلس یازدهم با همان رویکرد انقلابی‌اش که مورد تحسین رهبر معظم انقلاب قرار گرفت، اقدامات، طرح‌ها و مصوبات بسیار خوب و اساسی را در این زمینه به ثمر رسانده است که می‌توان به برخی از آنها به شرح زیر اشاره کرد؛

الف- طرح شفافیت قوای سه‌گانه؛ یکی از مطالبات از مجلس یازدهم تصویب طرح شفافیت آرا بود. مجلس یازدهم فراتر از شفافیت آرا بر مبارزه با رانت و فساد تأکید داشت. ضروری است که مردم در مورد مسائلی، مانند اطلاعات کارکنان دستگاه‌ها شامل میزان دریافت ماهانه و نحوه به‌کارگیری آنها، اطلاعات درباره اموال، دارایی‌ها، درآمدها و هزینه‌های سازمان‌ها و مدیران‌شان، متن تمامی قراردادهای مربوط به معاملات بزرگ و متوسط، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، فرصت‌های اشتغال و به‌کارگیری و جذب نیروی انسانی و ... آگاه شوند تا با رانت و فساد در این حوزه‌های رانت‌خیز اقتصادی و تقسیم پست‌ها و مسئولیت، مقابله ساختاری شود. بنابراین، مجلس طرح شفافیت قوای سه‌گانه را به تصویب رساند که در حال طی کردن روند تصویب

نهایی در مجمع تشخیص مصلحت است. گفتنی است، طرح شفافیت طرح جامعی است که ابتدایی ترین بند آن انتشار آرای نمایندگان مجلس، هیئت وزیران و اعضای شورای شهر است.

ب- قانون حمایت از افشاگران فساد؛ بهترین شیوه برای مبارزه با فساد علاوه بر شفاف سازی، مردمی سازی مبارزه با فساد است که برای این امر قانون حمایت از افشاگران فساد در مجلس یازدهم در تاریخ ۱۴ آذرماه ۱۴۰۲ تصویب شد. بر اساس این طرح، از گزارشگران فساد در مقابل تهدیدها حمایت قضایی و امنیتی می شود و همچنین پاداش هایی بر اساس میزان افشاگری به صورت پلکانی برای اشخاص حقیقی و حقوقی در نظر گرفته شده است. بنابراین، برای عموم مردم جذاب می شود که وقتی فسادی در سازمان، اداره و محیط های اطراف خود می بینند، به دستگاه های نظارتی گزارش کنند و به این ترتیب فضا برای فساد ناامن می شود.

ج- تصویب کلیات لایحه مدیریت تعارض منافع؛ از دیگر اقدامات فسادستیزانه مجلس یازدهم، تصویب کلیات لایحه مدیریت تعارض منافع است که جزئیات آن در کمیسیون اجتماعی مجلس جمع بندی و نهایی و تقدیم هیئت رئیسه شده تا در نوبت بررسی قرار گیرد. به تازگی این لایحه در دستور کار اعلامی هفتگی مجلس قرار گرفته و مسلماً، با تصویب در صحن به قانون تبدیل خواهد شد. با وجود اینکه مدیریت تعارض منافع یکی از موضوعات بسیار مهم در حوزه پیشگیری از فساد و ناکارآمدی در ساختار حکمرانی یک کشور به شمار می آید، اما وارد کردن آن به منزله

یک مفهوم جدید در فضای تقنینی کشور الزامات و اقتضائات فراوانی دارد که بی توجهی به آنها، قانون را ابتر و در مواردی مضرات آن را بیشتر از منافع آن می‌کند. در مجموع، با توجه به پیچیدگی‌های مفهومی، نظری و اجرایی این قانون، موضوع مدیریت تعارض منافع چندین سال است که مطرح بوده و دولت و مجلس درصدد حل این مسئله بوده‌اند. برای اولین بار در سال ۱۳۹۶ دولت لایحه‌ای را درباره تعارض منافع آماده کرد؛ اما در ارسال آن به مجلس تأخیر افتاد. پس از آن نمایندگان در سال ۱۳۹۷ طرحی در این زمینه تدوین کردند که در رسیدگی به آن نیز تأخیر ایجاد شد، بار دیگر در سال ۱۳۹۸ لایحه‌ای به مجلس ارائه شد که عمر مجلس دهم به اتمام رسید و این لایحه نیز اعلام وصول نشد؛ اما نمایندگان در مجلس یازدهم طرح تعارض منافع را بار دیگر تدوین و در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۶ آبان سال ۱۴۰۱ کلیات طرح مدیریت تعارض منافع را مصوب کردند.

۵- آیا مصوبه اصلاح قانون انتخابات که به وسیله نمایندگان مجلس یازدهم انجام شد، عرصه رقابت انتخاباتی را به نفع نمایندگان مجلس فعلی تغییر نمی‌دهد؟

اگر مجلس به دنبال این موضوع بود، هیچ‌گاه سال آخر مجلس اقدام به تصویب این قانون نمی‌کرد؛ چرا که بر اساس این قانون زمان رسیدگی به صلاحیت داوطلبان از ۶۰ روز به ۱۳۴ روز، یعنی بیش از دو برابر افزایش یافت تا تمام داوطلبانی که به دلیل کمبود وقت شورای نگهبان برای بررسی صلاحیت آنان احراز صلاحیت نمی‌شدند،

شانس حضور و رقابت داشته باشند. همچنین بر اساس این قانون تمامی هزینه‌های انتخاباتی داوطلبان باید شفاف و قابل رصد برای شورای نگهبان باشد که طبیعتاً نمایندگان فعلی مجلس نیز شامل آن می‌شوند و در حقیقت آنها قانونی برای شفافیت هزینه‌های انتخاباتی خود نیز تصویب کرده‌اند. در این قانون به موضوعات مرتبط با تخلفات انتخاباتی، جرایم انتخاباتی و جلوگیری از خرید و فروش رأی اشاره شده و نوع و شیوه تبلیغات در زمان انتخابات در بخش فضای مجازی هم لحاظ شده است. بنابراین، اگر مجلس به دنبال تنگ کردن عرصه برای جوانان و دیگر رقبا بود، هیچ‌گاه چنین قانونی را که سالیان سال روی زمین مانده بود، تصویب نمی‌کرد؛ چراکه طبیعتاً در چنین شرایطی کسانی که رقیب نمایندگان فعلی هستند، بیشتر از آن استقبال می‌کنند و از آن نفع می‌برند.

۶- آیا با تصویب «قانون اقدام راهبردی»، روند احیای برجام در

دولت قبل با مشکل مواجه شد؟

برخلاف ادعای دروغی که بارها مطرح شده، مجلس یازدهم نه تنها در مسیر احیای برجام سنگ اندازی نکرد، بلکه با «قانون اقدام راهبردی»، ابزار چانه‌زنی کافی برای لغو تحریم‌ها را در اختیار گروه مذاکره‌کننده قرار داد. از آثار و دستاوردهای این قانون، اولاً همان‌طور که رهبر معظم انقلاب نیز تصریح کردند، این بود که کشور را از «سرگردانی» نجات داد، ثانیاً هدف آن بهره‌مندی اقتصادی همه مردم از توافق احتمالی هسته‌ای بود، ثالثاً با پایان دادن به اجرای یک‌طرفه و بیهوده برجام از سوی ایران پس

از خروج آمریکا از این توافق، عملاً تولید قدرت کرد و دست گروه مذاکره‌کننده ایران برای احیای برجام پر شد. تا قبل از این قانون، با وجود اینکه آمریکا از برجام خارج شده بود، اما اجرای این توافق ادامه داشت و مذاکرات احیای برجام در حالی در شرف آغاز بود که گروه مذاکره‌کننده، هیچ دستاوردی برای عرضه در پای میز مذاکره نداشت. این قانون زنجیره‌هایی را که به دست و پای سازمان انرژی اتمی بسته شده بود، باز کرد و به گفته مقامات ارشد این سازمان، موجب جهش در صنعت هسته‌ای کشور شد. فارغ از اینکه آیا مجلس با مذاکرات دوره آقای ظریف یا آقای باقری موافق است یا خیر، اما اگر توافق اولیه را بررسی کنیم، می‌بینیم هر آنچه طرف ایرانی به‌عنوان اقدامات ایران در برابر اقدامات لغو تحریم‌ها داده است، همه نتایج اجرای قانون مجلس است و اگر این قانون اجرایی نشده بود، عملاً ایران چیزی برای مذاکره و گرفتن امتیاز لغو تحریم‌ها نداشت. با اجرای این قانون ایران مجدداً تولید و ذخیره‌سازی غنی‌سازی ۲۰ درصد برای راکتور تهران را آغاز کرد. در اجرای این قانون بود که پس از خرابکاری عوامل رژیم صهیونیستی در شبکه برق تأسیسات نطنز، دولت مجوز غنی‌سازی ۶۰ درصدی، یعنی سطحی از غنی‌سازی را که قبلاً ایران تجربه نکرده بود، اجرایی کرد. در اجرای این قانون، ایران غنی‌سازی با ماشین‌های پیشرفته سانتریفیوژ نسل ۴ و ۶ را تجربه و اشکالات محتمل این نمونه‌های جدید را رفع کرد. در اجرای این قانون بود که ایران، با توقف نظارت‌های فرآبادمانی، از جمله دوربین‌های مبتنی بر پروتکل الحاقی، دبیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را مجبور به

مذاکره برای چارچوب حل و فصل موارد پادمانی باقی مانده کرد. در اجرای این قانون ایران کارخانه تولید اورانیوم فلزی در اصفهان را تکمیل کرد. اهمیت این دستاورد به حدی بود که در همه مراحل مذاکرات بعدی، طرف‌های غربی نگران تولیدات این کارخانه بودند.

۷- مجلس فعلی در راستای اصلاح ساختار بودجه که مورد تأکید

رهبر معظم انقلاب است، چه کارهایی انجام داده است؟

سال‌هاست که کشور با اشکالات و ضعف‌های ساختاری بودجه روبه‌روست. اشکالاتی که عوامل اصلی تورم در کشور هستند. به همین منظور ساختار تدوین، بررسی و بودجه‌ریزی در کشور باید اصلاح شود. این موضوع فارغ از آنکه یک اجبار اقتصادی و حکمرانی است، از تأکیدات جدی رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز بوده است و اصلاح آن سهم بسزایی در تحول در قوانین اقتصادی کشور دارد. بر همین اساس، مجلس یازدهم قانون برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه کل کشور را در همان سال نخست فعالیت خود به تصویب رساند تا از طریق شفافیت و نظارت بر نحوه استفاده از بودجه کل، وضعیت بهتری در دستگاه‌ها حاکم شود. بعد از اجرای این قانون، بر اساس اعلام «سیدمسعود میرکاظمی»، رئیس وقت سازمان برنامه و بودجه، ۹۷ درصد منابع بودجه ۱۴۰۱ محقق شد که نشان از تأثیر مستقیم این مصوبه مهم مجلس بر قانون بودجه و به‌خصوص تغییر نکردن سقف بودجه است. در بودجه نیز مجلس سقف لایحه بودجه ۱۴۰۲ را افزایش نداد تا مشکلی از این باب ایجاد نشود.

دیگر مصوبه مهم در این حوزه قانون اصلاح مواد ۱۸۰ و ۱۸۲ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درباره تغییر و اصلاح سازوکار تصویب بودجه‌های سنواتی است که بر اساس آن بودجه کل کشور در دو مرحله به تفکیک احکام، ارقام و جداول تقدیم مجلس می‌شود. این موضوع عملاً یکی از اشکالات جدی بودجه‌ریزی، یعنی احتمال تغییر سقف بودجه در مجلس را از بین می‌برد؛ موضوعی که می‌تواند در کنترل تورم سهم بسزایی داشته باشد. شفاف کردن بخشی از منابع بودجه در جهت شفافیت شرکت‌های دولتی (حقوق مالکانه معادن، درآمد دولت از محل فروش ال.پی.جی و...) شفاف کردن فرآیند تخصیص بودجه در قانون بودجه ۱۴۰۲، راه‌اندازی سامانه بودجه‌ریزی، نظارت بر خط دیوان محاسبات و... از اقدامات شاخص مجلس در اصلاح فرآیند بودجه‌ریزی است.

ب- در حوزه امور رفاهی، معیشتی و اقتصادی

۸- مهم‌ترین اقدامات مجلس شورای اسلامی برای حل مشکلات

اقتصادی و معیشتی مردم در دوره یازدهم چه بود؟

حل مشکلات معیشتی مردم نیازمند تحولات زیرساختی است تا مشکلات به صورت اصولی رفع شود. در کنار آن باید راه‌های کوتاه‌مدت را نیز انجام داد. در این باره مجلس یازدهم که وظیفه قانون‌گذاری را به عهده دارد، برای هر دو حوزه به وظیفه خود عمل کرده است که خلاصه این موارد به شرح زیر است:

الف- قانون گذاری های زودبازده؛ مجلس یازدهم برای سروسامان دادن مشکلات معیشتی مردم در کوتاه مدت، کارهای متنوعی انجام داده است که مهم ترین آن اجرایی شدن کالا بزرگ الکترونیک برای کالاهای اساسی و کالاهای جهیزیه ای است. مجلس معتقد است اجرایی شدن این قانون باعث آرامش معیشتی برای مردم شده و باعث می شود یارانه به جای اینکه به جیب ویژه خواران برود، سر سفره مردم برود و دولت هم بتواند قیمت ارز را که ریشه بسیاری از گرانی هاست، کنترل کند و هم فرصت اصلاحات زیرساختی و پیشرفت کشور را فراهم می کند. کالا بزرگ الکترونیکی در بودجه ۱۴۰۱ تصویب شده که بر اساس آن کالاهای اساسی مردم در سال ۱۴۰۱ بر مبنای قیمت شهریور ۱۴۰۰ باشد و سال های بعد نیز قیمت کالاهای اساسی نسبت به شهریور ۱۴۰۰ تنها به میزان افزایش حقوق افزایش پیدا کند، نه بیشتر و همین مصوبه در برنامه پنج ساله هفتم توسعه کشور نیز تکرار شده است که امیدواریم به اجرا منتهی شود. البته روند اجرایی آن هر چند با کندی، ولی در حال پیشروی است و دولت نیز در حال تلاش برای تدارک مقدمات انجام این مصوبه است تا قدرت خرید مردم حفظ شود. مصوبات دیگر مجلس از جمله تصویب قانون رتبه بندی معلمان، اجرایی شدن بخشی از همسان سازی حقوق بازنشستگان، افزایش ۱۲ برابری حقوق سربازان، پلکانی شدن مالیات بر حقوق و دستمزد و ... که هدف کمک به معیشت مردم و حفظ قدرت خرید آنها بوده است.

ب- قانون گذاری های زیر ساختی؛ برای اصلاح زیر ساختی مشکلات معیشتی هم، قوانین راهبردی که می تواند ریل گذاری برای حل مشکلات مردم باشد، طی یک نقشه راه در مجلس یازدهم تصویب شده است. البته اگر بسیاری از این قوانین تحول اقتصادی که از مجلس یازدهم شروع شده است، در مجالس قبل تصویب می شد و به آن اهتمام جدی داشتند، امروزه شاهد برخی از مشکلات معیشتی مردم نبودیم. از جمله این قوانین اصلاح ساختار بودجه که پس از تصویب آن در سال ۱۴۰۰ اثر خود را در بودجه ریزی کشور گذاشت؛ تا جایی که بر اساس اعلام «سیدمسعود میرکاظمی»، رئیس وقت سازمان برنامه و بودجه، ۹۷ درصد منابع بودجه ۱۴۰۱ محقق شد که تأثیر مستقیم این مصوبه مهم مجلس بر قانون بودجه و به خصوص تغییر نکردن سقف بودجه را نشان می دهد. از دیگر قوانین زیر ساختی می شود به قانون ساختار بانک مرکزی پس از حدود ۵۰ سال باهدف از کار انداختن موتورهای تولید تورم و قدرت بخشی به این بانک انجام شد، تصویب طرح مالیات بر سوداگری، اصلاح قانون مالیات بر ارزش افزوده برای معافیت کالاهای اساسی از مالیات و حمایت از تولید ملی و ... اشاره کرد که در صورت اجرا، در فاصله زمانی معقول می تواند به تدریج به آرامش معیشتی در کشور بینجامد. عناوین دیگر قوانین زیر ساختی مصوب مجلس یازدهم عبارتند از: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۴۰۰/۱۱/۱۰)، قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار (مصوب ۱۴۰۱/۲/۵)، قانون جهش تولید دانش بنیان (مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱)، قانون مالکیت صنعتی، اصلاح قانون حمایت از توسعه

صنایع پایین دستی نفت خام و میعانات گازی (مصوب ۱۴۰۰/۳/۵)، قانون مانع زدایی از صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۸/۱۵)، اصلاح قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی (۱۳۹۹/۸/۵)، قانون جهش تولید مسکن (مصوب ۱۴۰۰/۵/۱۷)، طرح نقل و انتقال سوابق بیمه یا بازنشستگی (۱۴۰۲/۲/۱۱)، قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت (مصوب ۱۴۰۰/۷/۲۴) و قانون نظام رتبه بندی معلمان. (مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۱۵)

۹- آیا مجلس یازدهم برای جوانان و مسائل آنها کاری کرده است؟ برای نمونه، در لایحه بودجه، چه توجه و مصوباتی در راستای بهبود وضعیت معیشتی و اقتصادی جوانان داشته است؟

توجه به جوانان و مسائل خاص آنها از قبیل مسکن، ازدواج، تحصیل و اشتغال در رأس دغدغه‌های مجلس یازدهم مبتنی بر مطالبات و توصیه‌های اکید رهبر معظم انقلاب قرار داشته است؛ چرا که جوانان به عنوان سرمایه‌های آینده کشور صاحبان این مرز و بوم هستند و خدمت به آنها خدمت به کشور است. احصا و اشاره به برخی از مهم‌ترین مصوبات لایحه بودجه ۱۴۰۲ در خصوص بهبود وضعیت معیشتی و اقتصادی جوانان در مجلس شورای اسلامی به شرح ذیل است:

۱) افزایش وام ازدواج زوج زیر ۲۵ سال و زوجه زیر ۲۳ سال هر یک ۲۲۰ میلیون تومان.

۲) تعیین حداقل حقوق سربازان مجرد مشغول در مناطق غیر عملیاتی به میزان ۴ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان در مناطق عملیاتی به میزان ۶ میلیون تومان.

۳) تعیین حداقل حقوق سربازان متأهل بدون فرزند به میزان ۷ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان.

۴) مجوز انتشار ۵ همت اوراق برای ساخت و تکمیل خوابگاه‌های متأهلی دانشجویی.

۱۰- آیا مجلس برای بهبود وضعیت رفاهی و معیشتی سربازان که

عمدتاً از قشر جوان هستند اقدامی انجام داد؟

اصلاح قانون سربازی یکی از دستور کارهای جدی مجلس یازدهم بود و غیر از تصمیماتی که مجلس با اختیارات خود برای اصلاح سربازی انجام داد، نقش اصلی را برای پذیرش اصلاح در فرآیند سربازی ایفا کرد. بر این اساس دریافتی سربازان تا سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ حقوق سربازان حدود ۴۰۰ تا ۴۵۰ هزار تومان بود. وضعیت معیشتی آنان و دریافتی‌های ناچیزی که حتی جوابگوی رفت‌وآمد و حداقلی‌ترین هزینه‌های آنها نبود، سال‌ها بی‌تغییر مانده بود و تحول جدی و کوتاه‌مدت در آن وضعیت، دور از دسترس به نظر می‌رسید و البته یکی از مطالبات درست مردم بود. مجلس یازدهم طی سه سال گذشته، حقوق سربازان متأهل را نزدیک به حداقل دریافتی کارمندان و میانگین حقوق سایر آنها را بیش از ۱۲ برابر افزایش داد. این کار سبب شده است تا فرار از سربازی به شدت کاهش پیدا کرده و به دلیل درآمد مناسب سربازی، افراد بسیاری ترجیح دهند پس از سال‌ها خود را برای گذراندن دوره خدمت

به نظام وظیفه معرفی کنند. همچنین ستاد کل نیروهای مسلح با پیگیری‌های مجلس حداقل سربازی سربازانی را که در مناطق عادی مشغول به خدمت هستند از ۲۴ ماه به ۲۱ ماه و میزان خدمت سربازان غیربومی هم از ۲۱ ماه به ۱۸ ماه کاهش پیدا کرد. همچنین مجلس در برنامه هفتم توسعه پیگیر کسری‌هایی برای متاهلان به میزان دو ماه، فرزند اول سه ماه و فرزند دوم چهار ماه و سایر کسری‌ها نیز هست تا خدمت را به کمتر از ۱۴ ماه هم کاهش دهد. البته در این زمینه نظر نیروهای مسلح مهم است و فعلا موافقتی صورت نگرفته است. معافیت افراد دارای چند فرزند هم در این طرح وجود دارد که در صورت تصویب نهایی، اقدامی تحولی در مسیر سربازی است.

۱۱- مجلس برای کاهش التهاب در بازار مسکن و افزایش تولید

مسکن چه مصوباتی داشته است؟

مجلس برای حل مشکلات مسکن سه راهکار بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت در نظر گرفت. قانون جهش تولید مسکن به‌عنوان راهکار بلندمدت برای حل مشکل زیرساختی مسکن تصویب شد تا زمینه قانونی ساخت یک میلیون مسکن در سال فراهم شود. این قانون که تحولی در حوزه قوانین مسکن به شمار می‌آید، زمینه تحقق وعده دولت سیزدهم برای ساخت ۴ میلیون مسکن را فراهم کرده و از مهر ۱۴۰۰ نیز برای اجرا ابلاغ شده است. قانون مالیات بر خانه‌های خالی نیز به‌عنوان راهکار میان‌مدت در زمستان ۱۳۹۹ تصویب و برای اجرا ابلاغ شد و در صورت اجرای آن حدود ۳ میلیون واحد خالی به بازار عرضه و موجب کنترل قیمت‌ها می‌شود؛ اما راهکار کوتاه‌مدت

مجلس یازدهم تصویب طرح دوفوریتی کنترل اجاره‌بهای مسکن است. این طرح در صحن علنی مجلس مورخ ۱۴۰۲/۲/۱۳ تصویب و برای بررسی به شورای نگهبان ارسال شده است که در صورت تبدیل شدن به قانون، می‌تواند سهم مؤثری در کنترل بازار افسارگسیخته اجاره‌بها داشته باشد.

۱۲- آیا مجلس یازدهم موافق حذف ارز ترجیحی بود؟

موضع مجلس حذف ارز ترجیحی منوط به اجرایی شدن طرح کالابریگ الکترونیک برای حفظ قدرت خرید مردم است. حذف ارز ترجیحی همان‌طور که کارشناسان اقتصادی کشور آن را ضروری می‌دانستند و رهبر معظم انقلاب نیز در شهریور ۱۴۰۲ در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت آن را تأیید کرده و کار لازمی دانستند، برای جلوگیری از فساد و برای کنترل و تثبیت قیمت ارز تصمیم انکارناپذیری بود. یکی از دلایل اصلی جهش قیمت ارز، اختلاف قیمت رسمی و دولتی ارز با قیمت بازار آزاد است که باعث رانت بسیار زیاد برای گیرندگان ارز دولتی شده و در نتیجه موجب افزایش تقاضای ارز و کاهش عرضه ارز صادرات به بازار رسمی می‌شود. علاوه بر آن کالا با ارز ترجیحی تولید می‌شود؛ اما بر اساس قیمت بازار ارز دست مصرف‌کننده می‌رسد. پس حذف ارز ترجیحی به تعبیر رهبر معظم انقلاب «کار لازمی» بود؛ اما چون مجلس یازدهم معتقد بود این تصمیم ضروری و لازم، موجب شوک به بازار می‌شود، باید یارانه ناشی از ارز ترجیحی را به جای دلال‌ها به مردم و مصرف‌کننده داد. بنابراین، حذف آن را در قانون بودجه ۱۴۰۱ منوط به اجرای

کالابریگ الکترونیکی کرد. به این معنا که ابتدا زیرساخت کالابریگ الکترونیکی فراهم و سپس ارز ترجیحی حذف شود. لذا بهتر بود دولت تا فراهم شدن زیرساخت‌های کالابریگ، ارز ترجیحی را حذف نمی‌کرد تا مردم دچار مشکل نشوند و پس از فراهم شدن زیرساخت، شاهد اجرای یک طرح بسیار موفق می‌بودیم، با کمترین مشکل برای مردم.

۱۳- مجلس یازدهم چه اقداماتی در راستای مطالبات چندین

ساله بازنشستگان انجام داد؟

بازنشستگان جزء اولویت‌های مهم مجلس یازدهم بوده‌اند. از مهم‌ترین اقدامات مجلس در راستای پاسخ به مطالبات به حق بخشی از بازنشستگان ارجمند، تعیین تکلیف وضعیت همسان‌سازی حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی بود که با پیگیری‌های ویژه مجلس پس از سال‌ها به نتیجه رسید. البته در یک اقدام مهم و ضد تبعیض در حمایت از بازنشستگان، مجلس یازدهم در اولین اقدام خود در سال ۱۴۰۰ با اختصاص ۹۰ هزار میلیارد تومان و در سال ۱۴۰۱ نیز حدود صد هزار میلیارد تومان برای استمرار همسان‌سازی و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تأمین اجتماعی، کشوری و لشکری در نظر گرفت. این اعتبار در سال‌های آتی ادامه خواهد داشت. البته به دلیل کمبود منابع، دولت به حق در اجرایی کردن مصوبات مجلس با محدودیت‌هایی مواجه است و لذا نه اینکه نخواست است، بلکه نتوانسته با برخی از مصوبات مجلس همراهی کند و به همین دلیل، یعنی تأمین نشدن منابع آن (وفق اصل ۷۵ قانون اساسی) برخی از مصوبات

بودجه‌ای مجلس برای بازنشستگان به تأیید شورای نگهبان نرسید؛ اما موارد مهم ذکر شده به نتیجه مؤثر رسیده است. همچنین مجلس با موافقت دولت در برنامه هفتم توسعه، همسان‌سازی دریافتی بازنشستگان با کارکنان دولتی هم‌تراز را به تصویب رسانده است. به همین منظور دولت موظف شده است هر سال رقم افزایش حقوق بازنشستگان را بیشتر از کارکنان دولت در نظر بگیرد؛ به گونه‌ای که طی سه سال اول برنامه هفتم توسعه، دریافتی بازنشستگان به ۹۰ درصد دریافتی کارکنان دولتی هم‌تراز برسد که چون دولت نیز با این تصمیم موافق است، اجرایی خواهد شد. گفتنی است، این موضوع از مطالبات پرتکرار بازنشستگان در دهه گذشته از مجالس مختلف بود که سرانجام مجلس یازدهم بر قانونی کردن آن جامعه عمل پوشاند.

۱۴- چرا مجلس برای مهار تورم در بخش مسکن، جلوی

سوداگران و دلالان را نمی‌گیرد؟

طرح مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی به منزله یکی از آرزوهای قدیمی برای مبارزه با سوداگری در بازار سکه و ارز به تصویب مجلس یازدهم رسید. طرحی که حداقل بیش از ۱۴ سال در کشور مطرح بود و به دلیل تعارض منافی که دارد، تعیین تکلیف نشده بود. حتی در یک دوره از مجالس گذشته، با درخواست وزیر راه و شهرسازی وقت، نمایندگان آن را از دستور کار خارج کرده بودند. موضوعی که نشان‌دهنده اهمیت این مقوله و به خطر افتادن منافع دلالان و سوداگران است. مجلس یازدهم البته در راستای وعده خود به مردم برای تحول در قوانین اقتصادی و مبارزه با فساد، با

وجود همه موانع پای این طرح ایستاد و آن را در مجلس تصویب کرد و اکنون در حال بررسی در هیئت عالی مجمع تشخیص مصلحت نظام است و البته زمره‌هایی شنیده می‌شود که این قانون مهم نیز ممکن است با سنگ‌اندازی در مجمع مواجه شود. با این حال، مجلس دست از پیگیری این موضوع بر نمی‌دارد. مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی همانند سایر کشورهای پیشرفته، در ایران عزیز ما نیز به یک قانون مستحکم تبدیل شده و باید جلوی ایجاد تلاطم‌های سهامگین در بازارهای چهارگانه به دست دلالان گرفته شود. این قانون بر زندگی ۹۹ درصد مردم هیچ اثری ندارد و فقط و فقط منافع بسیاری از دلالان و سوداگرانی را که بدون هیچ فعالیت اقتصادی مولد، درآمدهای نجومی کسب می‌کنند، به خطر می‌اندازد. اجرایی شدن این قانون می‌تواند کمک مؤثری برای کنترل سوداگری و دلالی در بازارهای دلار و سکه و مسکن باشد و فعالیت‌های اقتصادی مولد را جذاب‌تر کند.

۱۵- آیا مجلس برای تبدیل عضویت کارکنان شرکتی دستگاه‌ها

اقدامی انجام داد؟

طرح ساماندهی کارکنان دولت برای تبدیل وضعیت کارکنان شرکتی دستگاه‌ها در مجلس یازدهم کلید خورد و این طرح بعد از تصویب در تاریخ ۱۴۰۱/۴/۵ در صحن علنی مجلس برای تأیید نهایی به شورای نگهبان فرستاده شد و در شورا به علت مخالفت دولت با هزینه‌های اجرایی آن رد شد. اکنون مجلس در حال رایزنی با دولت

و شورای نگهبان برای اجرای طرح است. اگرچه باید توجه داشته باشیم که دولت برای اجرایی کردن این طرح محدودیت منابع دارد و نگران کسری بودجه است.

۱۶- آیا مجلس در راستای حمایت از نخبگان و تولید دانش بنیان،

قانونی وضع کرد؟

بر اساس سیاست‌هایی که رهبر معظم انقلاب تعیین کرده‌اند، یکی از راهبردهای تحول در اقتصاد کشور، توجه جدی به تولید دانش بنیان است. بر همین اساس قانون جهش تولید دانش بنیان یکی از مهم‌ترین قوانین برای تحول در قوانین اقتصادی کشور است. این قانون با هدف کمک به شرکت‌های نوآفرین و توسعه فعالیت‌های دانش بنیان و نیز فراهم کردن زمینه فعالیت نخبگان در کشور و در راستای تحول قوانین اقتصادی کشور در تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۱ به تصویب رسیده است. از اهداف این قانون می‌توان به ایجاد اشتغال و حمایت از نخبگان، کمک به استارت‌آپ‌ها، توسعه فعالیت شرکت‌های دانش بنیان، مقابله با آثار سوء تحریم‌ها و حمایت از کالاهای ایرانی اشاره کرد. طبق این قانون تعهدات مالی معوق دستگاه‌ها به شرکت‌های دانش بنیان از سوی سازمان برنامه و بودجه پرداخت خواهد شد و امکان هزینه بخشی از درآمد و امکانات مؤسسه‌ها، دستگاه‌ها و نهادها برای شرکت‌های دانش بنیان نیز فراهم شده است. بر اساس این قانون مهم، امکان تأسیس سازمان توسعه و سرمایه‌گذاری از طریق پارک‌های علم و فناوری و مؤسسات پژوهشی وجود دارد و صدور سند مالکیت

ایعانی برای ساختمان‌های ساخته شده به وسیله بخش خصوصی در اراضی پارک علم و فناوری در دستور کار قرار گرفته است.

۱۷- آیا مجلس برای حمایت از تولید داخلی محصولات کشاورزی استراتژیک مثل گندم مصوباتی داشت؟

اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی بزرگ‌ترین اقدام در راستای تولید محصولات اساسی و نهاده‌های دامی در داخل کشور است. گندم به منزله محصول استراتژیک کشور از اهمیت بسیاری برخوردار است؛ اما به دلیل قیمت پایین خرید تضمینی، کشاورزان برخی سال‌ها اقدام به کشت این محصول نمی‌کردند. مجلس صدای کشاورزان گندم کار کشور را شنید و طرح دوفوریتی اصلاح قانون تضمین خرید محصولات کشاورزی را ارائه کرد. قانونی که باعث شد نخستین بار خود کشاورزان در فرآیند قیمت‌گذاری این محصول برای خرید تضمینی دارای رأی شوند و فرآیند قیمت‌گذاری از اتاق‌های دربسته خارج شود و در همان سال اول به افزایش سطح زیر کشت گندم نیز بینجامد. اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی اهرمی بزرگ برای حمایت از تولید داخلی محصولات کشاورزی است که بر اساس آن شورای قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی متولی تعیین قیمت خرید تضمینی محصولات کشاورزی شده است و امروز دولت‌ها نمی‌توانند رأساً بدون نظر کشاورزان هر تصمیمی برای قیمت و مقدار خرید محصولات کشاورزی بگیرند.

ج- در حوزه مسائل و موضوعات فرهنگی

۱۸- چرا مسئله حجاب برای مجلس موضوعیت ندارد؟ آیا این موضوع به انتخابات و نگرانی از افت رأی نمایندگان فعلی برنمی‌گردد؟

موضوع حجاب در کشور با قوانین موجود نیز می‌توانست مدبرانه پیگیری شده و لزوماً نیازی به تصویب قانون جدید نباشد؛ اما اتفاقاً مجلس برای اینکه هم جلوی سوءاستفاده دشمن تا حد مطلوبی گرفته شود و هم تصمیم‌گیری‌های این حوزه از سرگردانی درآمده و هدفمند شود، برخلاف تصورات و جوسازی برخی افراد و جریان‌های سیاسی مبنی بر اینکه مجلس یازدهم به دلیل اینکه در آستانه انتخابات قرار داریم، به قانون‌گذاری حوزه حجاب ورود نخواهد کرد، به این مسئله مهم و راهبردی با شجاعت و هوشمندی وارد شد و نشان داد مصلحت کشور برای مجلس انقلابی مهم‌تر از رأی و انتخابات است. از آنجایی که حجاب در مرحله اول یک مسئله فرهنگی و اجتماعی است و لایحه اولیه قوه قضائیه و دولت موادی در این خصوص نداشت، مجلس با اصلاح لایحه، ۳۵ ماده را به حوزه فرهنگی و به اصطلاح اقدامات ایجابی برای گسترش عفاف و حجاب اختصاص داد تا دستگاه‌های مختلف موظف به اجرای وظایف خود شوند که عمده‌تاً مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

البته برای آن ضمانت اجرایی در نظر گرفت تا دستگاه‌ها در قبال کم‌کاری و ترک فعل خود پاسخگوی دستگاه قضایی باشند.

در خصوص حوزه سلبی لایحه حجاب که مورد تأیید قوه قضائیه نیز بود، دو رویکرد طراحی شده است؛ نخست حذف گشت ارشاد که در مدت اجرای آن نه تنها اثر مثبتی بر موضوع حجاب نداشت، بلکه بسیار هزینه‌ساز هم بود. لذا با هدف جلوگیری از برخورد و درگیری مردم با مردم، یا مردم با حاکمیت و ایجاد تنش در کشور که خواست و طراحی دشمن است، گشت ارشاد که ناکارآمدی آن اثبات شده بود در لایحه جدید عفاف و حجاب حذف شود. رویکرد دوم در بخش سلبی لایحه، طراحی جرایم نقدی بازدارنده به جای گشت ارشاد بود؛ به گونه‌ای که فقط متخلفان عریان یا نیمه عریان بازداشت می‌شوند و سایر متخلفان با جرایم سنگین بازدارنده مواجه خواهند شد. نقطه مرکزی قانون جدید حجاب در بخش سلبی، ایجاد جرایم نقدی سنگین بازدارنده است؛ به گونه‌ای که هزینه هنجارشکنی برای مروجان بی‌حجابی و بد پوششی به گونه‌ای زیاد باشد که تصمیم به رعایت هنجارها نکنند. در این مسیر جرایم اشخاص تأثیرگذار یا مروجان بی‌حجابی و نیز فرزندان مسئولان سنگین‌تر از افراد عادی است؛ به نحوی که تا ۵ درصد دارایی‌های سلبریتی‌های متخلف از حساب آنان کسر خواهد شد تا در مقابل رفتارهای هنجارشکنانه آنها بازدارندگی ایجاد شود. البته چگونگی اجرای این قانون بعد از نهایی شدن بسیار حائز اهمیت است. پیش‌بینی

می‌شود در صورت اجرای مناسب و توأمان رویکردهای ایجابی و سلبی از روند گسترش بدپوششی و بی‌حجابی جلوگیری شود.

۱۹- با توجه به مشکلاتی که در حوزه آموزش و پرورش کشور وجود دارد و خانواده‌ها از روندهای آموزشی و تربیتی نگران هستند، آیا مجلس یازدهم در این زمینه به ویژه بهبود وضع معیشتی معلمان اقداماتی انجام داده است؟

«آموزش و پرورش» یکی از مهم‌ترین وزارتخانه‌های کشور بوده و مجلس یازدهم معتقد است، برای هر تحول در حوزه آموزش و پرورش باید معیشت معلمان تأمین باشد. به همین منظور لایحه رتبه‌بندی معلمان بعد از ۱۲ سال بلا تکلیفی در مجالس گذشته، سرانجام در مجلس یازدهم به تصویب رسید و اکنون نیز در حال اجراست. با اجرای این قانون شاهد افزایش حداقل ۴۵ تا ۹۰ درصد حق شغل، حق شاغل و فوق‌العاده شغل معلمان بودیم. مجلس در این قانون، مناطق محروم را نیز فراموش نکرده و برای تأمین معلمان این مناطق تصویب کرد که به ازای یک سال خدمت در مناطق محروم و مدارس استثنایی و عشایری، سه ماه از دوره خدمت معلمان در هر رتبه کاهش یابد. هرچند اشکالاتی در اجرای این قانون وجود دارد که برای اجرایی

کردن قانونی با مشمولیتی چنین وسیع، وجود این اشکالات طبیعی است و دولت تلاش می‌کند این مشکلات را به‌مرور برطرف کند. در همین راستا، بعد از انتقادات معلمان از نحوه اجرای قانون رتبه‌بندی، با پیگیری و نظارت‌های مجلس، دولت در حال اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون رتبه‌بندی معلمان است تا مشکلات معلمان مهرآفرین نیز از این طریق برای همیشه رفع شود.

د- عملکرد مجلس در حوزه مسائل زنان

۲۰- مجلس در راستای حمایت از زنان چه اقدام مثبتی را به ثمر

رساند؟

مجلس یازدهم با جامعه عمل پوشاندن به مطالبه حدود ۳۰ ساله رهبر معظم انقلاب از مجالس گذشته در خصوص تنظیم یک قانون در حمایت از زنان در کشور، کلیات لایحه پیشگیری از آسیب‌دیدگی زنان و ارتقای امنیت آنان در برابر سوء رفتار را که حدود ۱۰ سال در دوره‌های گذشته مجلس معطل مانده بود، در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۲۰ مصوب کرد و بررسی جزئیات آن نیز به‌زودی در صحن علنی آغاز خواهد شد تا کشور بعد از سال‌ها یک قانون حمایتی از بانوان داشته باشد. از اهداف این لایحه می‌توان به پیشگیری از سوء رفتار علیه زنان، ارتقای امنیت روانی زنان در محیط خانواده، تقویت مداخلات اجتماعی برای پیشگیری از وقوع جرم، حمایت از امنیت روانی زنان در مواجهه با مخاطرات فضای مجازی، ایجاد اتصال بین دستگاه‌ها برای

حمایت از زنان در برابر آسیب و... اشاره کرد. پیش از این مصوبه نیز، مجلس در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، مصوبات مهمی را برای اولین بار در حمایت از مادران و زنان انجام داده است؛ از جمله افزایش مرخصی زایمان بانوان، بیمه شدن درمان ناباروری تا ۹۰ درصد هزینه‌ها که بسیار سنگین و سرسام‌آور است، پوشش بیمه‌ای خدمات سلامت زنان، فروش بدون قرعه‌کشی خودرو پس از تولد فرزند دوم به مادران، ارائه رایگان سبد تغذیه و بسته بهداشتی به مادران باردار و دارای فرزند، کاهش یک سال سن بازنشستگی مادر به ازای تولد هر فرزند، بیمه رایگان مادران خانه‌دار روستایی و عشایری دارای سه فرزند و بیشتر، دورکاری و اختیاری بودن نوبت شب برای مادران باردار یا دارای فرزند شیرخوار شاغل.

۵- عملکرد مجلس برای محرومیت‌زدایی

۲۱- مجلس یازدهم برای توسعه مناطق محروم چه اقدامی انجام

داد؟

رسیدگی به مناطق محروم از اولویت‌های اصلی مجلس یازدهم بود. بر همین اساس رئیس و نمایندگان مجلس از نقاط مختلف کشور و مناطق محروم نظارت میدانی را اجرایی کردند و با شناسایی و احصای مشکلات آنها، اعتبارات مناسب در بودجه‌های سنواتی تصویب شده است. ویژگی این بودجه‌ها این است که به صورت نقطه‌ای برای پروژه‌های اولویت‌دار مناطق مختلف تعیین می‌شود و به اصطلاح بودجه‌ریزی برای مناطق محروم به صورت نقطه‌زن است تا دقیقاً به هدف اصابت کند. مناطق محروم در بودجه سنواتی نیز همیشه مورد توجه مجلس بوده و اقدامات بزرگی برای این مناطق در بودجه‌های سالانه انجام شده است؛ از جمله تخصیص ۳ درصد از صادرات نفت خام و گاز به مناطق کمتر توسعه‌یافته، تخصیص قیر رایگان برای توسعه مناطق محروم و روستاها، اختصاص تا ۴۰ درصد تخفیف در قیمت واحدهای نوساز در فرآیند کلید به کلید در بافت فرسوده و حاشیه‌ای، افزایش چهار برابری سرانه گازرسانی به روستاها، اختصاص ۱/۵ میلیارد یورو نفت خام و میعانات گازی برای محرومیت‌زدایی و... که در بودجه ۱۴۰۲ تصویب شده است، اشاره کرد. یکی از مراکز زندگی اقشار محروم، حاشیه شهرهای بزرگ است که در آن اسکان غیررسمی دارند و بیشتر این زمین‌ها متعلق به دولت است. از تصمیمات انقلابی که مجلس یازدهم گرفت، اجازه واگذاری

مالکیت اعیانی این سکونت‌گاه‌ها به ساکنان آن از سوی دولت است که در صورت اجراء، انقلابی در حل ریشه‌ای مشکلات حاشیه‌نشینان ایجاد خواهد شد.

۲۲- آیا به مسئله درمان و دارو برای دهک‌های پایین جامعه در

مجلس رسیدگی شد؟

در حوزه درمان با مصوبه مجلس یازدهم باید سه دهک پایین جامعه به صورت رایگان و غیرحضوری تحت پوشش بیمه قرار می‌گرفتند که دولت نیز با اجرای به موقع حدود ۵ میلیون نفر را تحت پوشش بیمه قرار داد. هزینه‌های سرسام‌آور درمان برخی از بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج موجب آشفتگی و گاه ازهم‌پاشیدگی برخی از خانواده‌های بیماران می‌شد. بر همین اساس، مجلس یازدهم کارت سلامت برای بیماران صعب‌العلاج به منظور رایگان شدن درمان این افراد در نظر گرفت تا خانواده این افراد به جز دغدغه بیماری عزیز خود، دغدغه‌ای در خصوص هزینه‌های درمان نداشته باشند. همچنین با مصوبه مجلس صندوق حمایت از بیماران صعب‌العلاج و خاص برای پرداخت تسهیلات به این بیماران ایجاد شد.

همچنین طبق آمارهای رسمی ۲۰ درصد از زوج‌های کشور نابارور هستند و تا قبل از قانون حمایت از خانواده، درمان باروری مشمول هیچ بیمه‌ای نمی‌شد؛ بنابراین، مجلس یازدهم در این قانون تصویب کرد ۹۰ درصد هزینه‌های درمان ناباروری تحت پوشش بیمه قرار بگیرد. از دیگر اقدامات مجلس یازدهم اختصاص یک واحد درصد از ۹ درصد مالیات بر ارزش افزوده برای بهداشت و درمان مناطق محروم و خدمات درمانی

بود. این اعتبار از سوی خزانه کشور به وزارت بهداشت پرداخت نمی‌شد که پس از جلسه نظارتی مجلس و پیگیری‌های بعد از آن، ظرف مدت یک ماه این مبلغ به حساب وزارت پرداخت شد و فرآیند پرداخت مستقیم آن در حال اجراست و از این محل رقم بسیار خوبی برای حوزه بهداشت و درمان در مناطق گوناگون کشور تأمین می‌شود. از مشکلات مردم در این مدت کمبود دارو بود. مجلس یازدهم همچنین برای رفع مشکلات دارویی کشور لایحه بودجه ۱۴۰۲ کشور را اصلاح کرد و اجازه استفاده از ارز ترجیحی برای واردات دارو و تجهیزات پزشکی را داد تا بازار آن کنترل شود و همچنین برای پیگیری کمبود دارو در داروخانه‌ها در حد اختیارات خود، چندین جلسه نظارتی برگزار کرده است. البته باید تصریح کرد، دولت در این مسئله مشکلات جدی داشته و با جدیت خود دولت بیشتر آنها حل شده است.

و- عملکرد مجلس در حوزه نظارت بر قوانین

۲۳- به نظر شما کدام یک از دو بعد نظارتی و قانون گذاری

مجلس اهمیت بیشتری دارد؟ آیا مجلس نظارت مؤثری بر اجرای

قوانین مصوب خود دارد؟

رهبر معظم انقلاب در دیدار با نمایندگان مجلس یازدهم در سوم خرداد سال جاری تأکید کردند: «برای مجلس شأن قانون گذاری خیلی بالاتر از مسئله نظارت است؛ اصل مسئله برای مجلس، قانون گذاری است.» درعین حال، مجلس یازدهم در کنار تقنین هم

تلاش کرده است از ابزارهای نظارتی موجود استفاده بهینه کند و همچنین با ایجاد ظرفیت‌های جدید نظارتی، مانند سه‌شنبه‌های نظارتی و نظارت میدانی و ستادی، قدرت نظارت را بیشتر کند. البته باید بدانیم که ابزارهای نظارتی مجلس محدود است؛ به گونه‌ای که قوی‌ترین ابزار مجلس استیضاح است که آن هم همیشه نمی‌تواند باعث اجرای کامل قانون شود. فارغ از اینکه آیا استیضاح مصلحت است یا نه، باید در نظر گرفت در بهترین حالت با استیضاح وزیر هم تضمینی برای حل مشکلات آن وزارتخانه وجود ندارد؛ چنانکه شواهد متعددی در گذشته برای این موضوع وجود داشته است. دیگر ابزارهای نظارتی مجلس نیز مانند تحقیق و تفحص یا ارجاع متخلفان از قانون به دستگاه قضایی (ماده ۲۳۴) برای مؤثر شدن، به همراهی قوه قضائیه نیاز دارد. بنابراین، همان توفعی را که از مجری وجود دارد، از مجلس داشته باشیم، دقیق نیست. گفتنی است، با وجود حدود ۲۷ ماه سپری‌شده از شروع به کار دولت سیزدهم، با تعامل و تفاهم مجلس و دولت ۶ عضو کابینه (۵ وزیر و یک معاون رئیس‌جمهور) تغییر کرده است. البته اگر بنای مجلس اقدام سیاسی بود، قطعاً می‌توانست هر ۵ وزیر را استیضاح و برکنار کند؛ اما مجلس و دولت انقلابی هدف خود را برطرف کردن مشکلات مردم می‌دانند؛ لذا مجلس و دولت ترجیح دادند در فضای تفاهم و تعامل، بدون هیچ هزینه‌ای برای کشور تغییرات به نفع مردم انجام شود. غیر از وزیر صمت که نظر مجلس با دولت همراه نبود و وزیر صمت مخصوصاً برای عدم کنترل قیمت خودرو، استیضاح شد.

از دیگر ابزارهای نظارتی مجلس می‌توان به بیش از ۶۰ مورد تحقیق و تفحص و اعمال ماده ۲۳۴ داخلی مجلس برای ارجاع پرونده مدیران و مسئولان متخلف به قوه قضائیه اشاره کرد. البته در اینجا باید اشاره کرد که متأسفانه با وجود پیشنهادهای مجلس برای ایجاد شعبه‌های ویژه رسیدگی به موارد ماده ۲۳۴ در قوه قضائیه، این اقدام صورت نگرفته و باعث کندی کار و بی‌نتیجه بودن این اقدامات نظارتی شده است. مجلس یازدهم از روزی که آغاز به کار کرد، در حوزه نظارتی اقداماتی انجام داد که در سابقه مجلس بی‌سابقه یا حداقل کم‌سابقه بود. برای نمونه، این مجلس افزون بر ابزارهای نظارتی جاری خود، سه‌شنبه‌های نظارتی را راه انداخت و یک روز از جلسات هفتگی را به موضوع نظارت اختصاص داد. در سه‌شنبه‌های نظارتی یک موضوع مردمی انتخاب می‌شود و کمیسیون مربوطه گزارش کاملی از چگونگی اجرای قانون در آن باره را ارائه و مسئولان مربوطه درباره آن توضیح می‌دهند. محقق شدن تکلیف قانونی خزانه به تخصیص یک واحد درصد از ۹ درصد مالیات بر ارزش‌افزوده به حوزه بهداشت و درمان کشور و همچنین تحقق ۱۸ هزار میلیارد تومان اعتبار اشتغال‌زایی استان‌ها پس از اتمام حجت با وزارت اقتصاد، از نتایج این اقدامات نظارتی در روزهای سه‌شنبه بوده است. سفرهای نظارتی رئیس و نمایندگان مجلس از دیگر ظرفیت‌های ایجادشده در مجلس یازدهم است که بر اساس آن مشکلات استان‌ها احصا و در بودجه سنواتی برای آن به‌صورت نقطه‌ای و مشخص اعتبار در نظر گرفته می‌شود.

بخش دوم؛ چرا مجلس یازدهم انقلابی است؟

۲۴- چرا رهبر معظم انقلاب نمایندگان مجلس یازدهم را ساده‌زیست توصیف می‌کنند، در صورتی که ابهامات و شبهه‌هایی برای زندگی نمایندگان مطرح است؟

با وجود تهمت‌ها و تخریب‌های زیاد، از افتخارات بزرگ مجلس یازدهم این است که رهبر فرزانه انقلاب آنها را ساده‌زیست دانستند و همین نشان می‌دهد، بسیاری از ادعاها دربارهٔ نمایندگان دروغ بوده است؛ اما باید این را هم توضیح داد که یکی از مبنای سنجش عملکرد مجلس از سوی رهبر معظم انقلاب توجه به کلیت مجلس به‌جای توجه به فرد به فرد ۲۹۰ نماینده است. بنابراین، ویژگی کلی نمایندگان مجلس همان‌طور که رهبر حکیم انقلاب فرمودند، ساده‌زیستی است؛ ولی ممکن است نمایندگان معدودی هم این‌گونه نباشند، اما این موضوع به کلیت مجلس آسیبی وارد نمی‌کند.

۲۵- چرا با وجود ناکارآمدی‌هایی که در کشور است، مجلس یازدهم از سوی رهبر معظم انقلاب، مجلس انقلابی خطاب شد؟

رهبر معظم انقلاب در آخرین سال مجلس مدال افتخار بی سابقه‌ای را به مجلس یازدهم دادند و نه تنها به طور کلی آن را به عنوان مجلس انقلابی تأیید کردند، بلکه با ذکر جزئیات فراوانی نقاط قوت عملکردی مجلس را نیز تأیید کردند؛ این تأیید کاملاً متفاوت به ویژه در سال آخر مجلس این سؤال را ایجاد کرد که مگر مجلس چه کرده که این گونه مورد حمایت ایشان قرار گرفته است؟ به نظر می‌رسد پاسخ را باید در شیوه ارزیابی و نوع نگاه رهبر معظم انقلاب به نهادها جست‌وجو کرد که اولاً، نگاهی مبتنی بر شرح وظایف است و نه توقعات مردم و ثانیاً، نگاه برآیندی است نه نقطه‌ای. ایشان در همان سخنرانی دو مبنای خود برای سنجش عملکرد مجلس را نیز بیان کرده و تأکید داشتند وظیفه اصلی مجلس قانون‌گذاری است. لذا ارزیابی معظم‌له از عملکرد مجلس بر مبنای همین حوزه قانون‌گذاری است که ایشان تصریح دارند مجلس مسائل کشور را شناخته و قوانین راهبردی برای حل مشکلات کشور تصویب کرده است. بر اساس این مبنا که از سوی رهبر معظم انقلاب تبیین شده، ایشان از مجلس توقع اجرا ندارند و نظارت را نیز فرع دانسته و تنها قانون‌گذاری را مبنای اصلی سنجش عملکرد مجلس اعلام کرده‌اند. مبنای دوم ایشان در سنجش عملکرد مجلس، در نظر گرفتن کلیت مجموعه مجلس به جای در نظر گرفتن تک‌تک نمایندگان بود. طبیعتاً در هر مجموعه‌ای استثنائات هم وجود دارد و همه مجموعه‌ها دارای نقاط ضعفی هم هستند و ممکن است برخی از نمایندگان یا اقدامات مجلس اشکالاتی هم داشته باشند؛ اما آنچه مهم است برآیند کلی مجلس یازدهم مبتنی بر شرح وظیفه اصلی آن، یعنی

قانون‌گذاری است که مورد تأیید رهبر فرزانه انقلاب نیز قرار گرفت. اکنون سؤال این است که مگر این مجلس چه مصوباتی داشته است؟ باید گفت که اگر مصوبات را به دودسته غیراقتصادی و اقتصادی تقسیم کنیم، در حوزه غیراقتصادی مجلس قوانین زمین‌مانده را در دستور کار خود قرار داد و قوانین بسیار مهم و راهبردی مانند قانون اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها (رهبر معظم انقلاب در وصف این قانون فرمودند کشور را از سرگردانی نجات داد)، قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت (که رهبر فرزانه انقلاب این را هم تأیید کردند)، قانون انتخابات مجلس، تعیین تکلیف لایحه ارتقای امنیت زنان در برابر سوء رفتار (که مطالبه سه دهه‌ای رهبری و جامعه زنان بود)، اصلاح و تصویب لایحه حجاب و عفاف، قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل و .... را تصویب کرده است. برخی از این قوانین سال‌ها در مجالس گذشته معطل تصمیم‌گیری بود، اما به نتیجه نمی‌رسید. همین اهتمام مجلس یازدهم به تعیین تکلیف برخی طرح‌ها و لوایح مهم و راهبردی که مجالس گذشته از پس آن برنیامده بودند، خود نشان از روحیه انقلابی مجلس فعلی دارد. برای اینکه اقتصاد اصلاح شود هم باید به مسائل روز مردم توجه کرد و هم اقتصاد را به صورت زیرساختی اصلاح کرد. در این صورت می‌توان در راستای اصلاح اقتصادی پایدار گام برداشت. مجلس در هر دو حوزه فعالانه پیگیری کرده است. مسائل روز مردم عبارت بودند از: مسکن، ارز، معیشت، خودرو و سلامت.

اما یکی از اقدامات اساسی که مجلس در حوزه قانون‌گذاری انجام داد و باعث شد این بخش برجسته باشد و به تعبیر رهبر معظم انقلاب قوانین راهبردی تصویب شد، این بود که مجلس برای اصلاح و تحول در زیرساخت‌های اقتصادی کشور، قوانین مهمی تصویب کرد. اینجا باید توجه کنیم که اثرات این قوانین کوتاه‌مدت نیست و با فرض اینکه قوانین به‌خوبی اجرا شود هم، زمان نیاز است تا اثرات آن دیده شود. برای نمونه، دولت با سختی و تلاش توانسته رشد نقدینگی را که یکی از موتورهای تولید تورم است، کنترل کند؛ اما اینکه این اقدام منجر به نتیجه محسوس شود زمان می‌برد. برای این بخش قوانین زیرساختی اقتصادی البته مجلس برای نخستین بار بر اساس یک نقشه راه قانون‌گذاری عمل کرد؛ به این معنا که از ابتدای آغاز مجلس یازدهم، این مجلس تصمیم گرفت که کدام قوانین در کدام بخش‌های زیرساختی اقتصادی باید تغییر کند یا اصلاح شود تا اقتصاد متحول شود. لذا مبتنی بر این نقشه راه، فهرستی از سرفصل‌های مهم نظیر دانش‌بنیان، مالیات، نظام بانکی، مسکن و ... تهیه و مبتنی بر همان فهرست با هم‌افزایی که در مجلس رقم خورد، قوانین راهبردی تصویب شد. بنابراین، بخش زیادی از نقشه راهی که هنگام آغاز به کار مجلس یازدهم طراحی شده بود، به نتیجه رسیده است. برخی از این قوانین سال‌ها در مجالس گذشته معطل مانده بود و تصمیم‌گیری نمی‌شد. برای نمونه قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی که متمرکز بر دلالتان است، در مجالس گذشته مطرح بود، اما به نتیجه نرسید. درحالی که ضرورت آن برای همه مسجل بود؛ اما چون منافع افرادی را تحت‌الشعاع قرار می‌داد، این مصوبه

سال‌ها معطل ماند. ولی مجلس انقلابی بدون توجه به این فضاها به وظیفه خود عمل کرد. در یک دوره حتی بخشی از قانون مالیات بر سوداگری که در یکی از مجالس گذشته در حال تصویب بود، با درخواست یکی از وزرای اسبق متوقف ماند و از دستور کار خارج شد.

اما درباره مشکلات روز مردم همان‌گونه که اشاره شد قوانین خوبی مصوب شده است. برای نمونه، **در حوزه مسکن**، مجلس سه قانون در سه بخش مختلف مرتبط با تأمین مسکن و حمایت از متقاضیان مسکن مصوب کرده که اگر اجرا شود، نتایج بسیار محسوسی در معیشت مردم خواهد داشت. این سه قانون عبارتند از: قانون مالیات بر خانه‌های خالی که حدود سه سال است برای اجرا ابلاغ شده، اما نواقصی در اجرای آن وجود داشت و به تازگی دولت اقدامات جدی‌تر و جدیدی برای اجرای آن انجام داده که در صورت تحقق می‌تواند به ورود حدود ۳ میلیون مسکن خالی به بازار منجر شود که در قیمت و اجاره‌بهای مسکن تأثیر خوبی خواهد داشت؛ خانه‌هایی که عمدتاً در اختیار بانک‌ها و برخی نهادهاست. قانون جهش تولید مسکن برای ساخت سالانه یک میلیون مسکن که زیرساخت قانونی برای تحقق وعده دولت را فراهم کرده است. طرح ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره‌بها که اکنون در شورای نگهبان است. این طرح مبتنی بر این است که دولت باید به عرصه اجاره مسکن ورود و با ابزارهای قانونی مؤثر آن را کنترل کند و این‌گونه نباشد که هر کس بتواند هر قیمتی برای اجاره‌بها تعیین کند.

همچنین در **بخش خودرو**، به دلیل اینکه قیمت خودرو رو به افزایش شدید بود و کیفیت خودروهای داخلی نیز مناسب نیست و دلیل آن نیز رقابتی نبودن بازار خودروست و سال‌هاست جلوی واردات خودرو به دلیل منافی که عده‌ای دارند، گرفته شده است. مجلس انقلابی در این عرصه به وظیفه خود عمل کرد و دو قانون ساماندهی صنعت خودرو و نیز قانون واردات خودروی کارکرده را مصوب کرد تا از این طریق هم قیمت‌ها تنظیم شود و هم شاهد رشد کیفیت خودروی داخلی باشیم. شاهد بودیم که تصویب قانون واردات خودروی کارکرده بر قیمت خودروها اثر گذاشت و قیمت‌ها در مدت شش ماه اول سال ۱۴۰۲ کاهش یافت.

در حوزه **ارز و معیشت نیز** برخی کارشناسان معتقدند قیمت ارز بر تورم تأثیر ندارد؛ بلکه تورم باعث رشد قیمت ارز می‌شود و برخی برعکس، معتقدند تورم ناشی از افزایش قیمت ارز است، اما مجلس معتقد است هم قیمت ارز از تورم متأثر است و هم زمانی که قیمت ارز به صورت ناگهانی افزایش می‌یابد، بر تورم و قیمت کالاها اثر می‌گذارد. بنابراین، مهم است که بتوانیم نرخ قیمت ارز در بازار آزاد را کنترل کنیم. برای این مهم باید نرخ بازار رسمی ارز به نرخ بازار آزاد نزدیک باشد تا با کنترل تقاضا، قیمت‌ها افزایش نیابد. لذا مجلس معتقد بود باید ارز ترجیحی (۴۲۰۰ تومانی) حذف شود. این مسئله از سوی رهبر معظم انقلاب نیز به منزله یک امر ضروری که باید انجام شود، ذکر شده است. البته مجلس اصرار داشت که اگر قرار است ارز ترجیحی حذف شود، کالابریگ الکترونیک جایگزین آن شود و به همین دلیل در

قانون بودجه ۱۴۰۱ مجلس دولت را مکلف کرد که اگر بخواهد ارز ترجیحی را حذف کند، حتماً باید جبران معیشت مردم با کالا برگ الکترونیکی باشد. کالا برگ الکترونیکی نسخه پیشرفته تر دفترچه اقتصادی و کالا برگ های کاغذی دهه شصت است که برای خرید کالاهای اساسی بین مردم اطمینان ایجاد می کند و به دولت نیز امکان مدیریت می دهد. اجرای این طرح زمان برد و در ماه های اخیر شتاب گرفت. البته در برنامه هفتم توسعه که در مجلس مصوب شده است، علاوه بر ارزاقی، نظیر گوشت، مرغ و... کالاهای جدیدی نظیر لوازم اصلی خانه که مردم برای زندگی به آن نیاز ضروری دارند، نیز اضافه شد. بناست قیمت این کالاها متناسب با افزایش حقوق و دستمزد افزایش یابد و این طور نباشد که این کالاهای اصلی و ضروری متناسب با تورم افزایش یابد.

بخش سوم؛ ابهامات و سوالات پیرامون نمایندگان مجلس

۲۶- آیا نمایندگان از طریق نهاد مجلس و با برخورداری از

رانت، خودرو شاسی‌بلند دریافت کرده‌اند؟

نهاد مجلس هیچ خودروی شاسی‌بلندی به نمایندگان نداده و هیچ زمینه‌ای نیز برای این کار فراهم نکرده است. گفتنی است، دریافت خودرو از شرکت‌های خودروساز خصوصی از سوی دستگاه‌های مختلف دولتی و غیردولتی تا قبل از دستور رئیس‌جمهور و راه‌اندازی سامانه یکپارچه عرضه خودرو امری قانونی بوده و تقریباً همه نهادها و قوا و سازمان‌های دولتی و عمومی در قراردادهای رسمی با خودروسازان غیردولتی، این خودروها را برای کارمندان خود دریافت کرده‌اند. با این حال، رئیس مجلس با وجود اینکه این اقدام خلاف قانون نبوده، اما از نظر عرف قاطبه جامعه در شرایط کنونی کار صحیحی تلقی نشد، اجازه این کار از سمت ساختار مجلس را نداده و جلوی اجرایی شدن آن را در مجلس گرفت؛ با اینکه در دیگر دستگاه‌ها در حال اجرا بود. البته پس از جلوگیری رئیس مجلس برخی از نمایندگان خارج از ساختار مجلس با پرداخت هزینه به خودروساز خصوصی و بر اساس قانون، خودرو دریافت کرده‌اند که این موضوع ارتباطی با نهاد مجلس ندارد و اینکه این مسئله به ساختار و نهاد مجلس نسبت داده می‌شود، یک تهمت و دروغ بزرگ است.

۲۷- آیا نمایندگان مجلس در انتصابات دولتی دخالت دارند؟

همان‌طور که رهبر معظم انقلاب تأکید دارند، دخالت نمایندگان در انتصابات کار غلطی است؛ البته ایشان بر استفاده دولت‌ها از نظرات نمایندگان در انتصابات نیز توصیه می‌کنند. این مسئله در سطح کابینه و اعضای هیئت دولت بر اساس تصریح رئیس‌جمهور محترم رعایت شده است و مدعیان دخالت در انتصاب در اعضای کابینه نه تنها مرتکب دروغ‌گویی و تهمت زنی به مجلس هستند، بلکه در اصل به رئیس‌جمهور توهین می‌کنند و مدعی دروغ گفتن رئیس‌جمهور هم می‌شوند؛ چون آیت‌الله رئیسی هنگام رأی اعتماد کابینه دولت سیزدهم در صحن علنی مجلس تأکید کردند، هیچ فشاری برای انتخاب وزرا و کابینه وجود نداشته و آقای رئیسی نیز هرگز زیر بار فشار هیچ احزابی برای انتخاب کابینه نمی‌رود. موضوعی که نشان می‌دهد برخلاف دروغ‌های فضای مجازی و برخی رسانه‌ها و فعالان سیاسی، دولت در گزینش وزرای خود کاملاً آزادانه و به اختیار عمل کرده است. البته فارغ از سطح هیئت دولت، در استان‌ها ممکن است نماینده‌ای مرتکب این کار غلط بشود و بخواهد در عزل و نصب‌های مسئولیت‌های شهرستان و استان خود دخالت کند که در اینجا این استاندار یا مسئول اجرایی است که نباید تحت فشار اقدام به عزل یا انتصاب مدیری کند. در این زمینه انتظار این است که اگر موردی از این کار غلط اتفاق افتاده، دستگاه‌های مسئول آن را به هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان و قوه قضائیه گزارش و پیگیر برخورد با متخلف شوند.

۲۸- ماجرای عزل معاون وزیر کشور به دست نمایندگان به دلیل

صدور بخشنامه چه بود؟

مطابق با متونی که از سوی روابط عمومی یا مرکز پژوهش‌های مجلس در این باره تولید شده است، نمایندگان عزل‌کننده معاون سیاسی سابق وزیر کشور معتقدند هیچ عزلی از سوی مجلس صورت نگرفته است؛ از نظر مجلس این بخشنامه سیاسی بوده و به معنای دخالت دولت در انتخابات تلقی شده بود که در ادامه با جوسازی‌های انجام‌شده یک بد اخلاقی سیاسی هم علیه مجلس رخ داد. پاسخ نماینده‌ها به این پرسش این است که آیا بخشنامه معاون وزیر کشور منطقی بود یا بخشنامه‌ای خلاف منافع مردم؟ بخشنامه مذکور دارای ایرادات اساسی بود؛ برای نمونه، گفته شده بود مسئولان دولتی حق کمک به نمایندگان برای حل مشکلات مردم در سال آخر نمایندگی را ندارند و لذا دوره نمایندگی را از چهار سال به سه سال کاهش داده بود. اگر این منطوق درست باشد که سال آخر به دلیل انتخابات، نماینده مجلس یک سری اموری که جزء وظایف نمایندگی است، به دلیل ممانعت از ایجاد شائبه جانبداری انتخاباتی باید کنار بگذارد، به معنای کاهش یک سال از دوره نمایندگی و معطل ماندن یک سال مطالبات مردم است. اگر این حرف درست است، پس آقای دکتر رئیسی هم در سال آینده که سال آخر ریاست جمهوری است، نباید سفر استانی بروند یا صداوسیما خبرهای ایشان را پوشش دهد. بنابراین، به همان دلیلی که رئیس‌جمهور موظف است تا روز آخر مشکلات مردم را پیگیری کند، نماینده مجلس نیز موظف

است وظایف نمایندگی خود را تا روز آخر طبق قانون اساسی انجام دهد. از دیگر شواهد سیاسی بودن بخشنامه، محروم کردن نمایندگان فعلی از حضور در جلسات و... است. اگر بخشنامه حقیقتاً به دنبال انتخابات سالم بود، باید در آن افزون بر نمایندگان فعلی تصریح می‌کرد، هرکسی که شائبه حضور در انتخابات مجلس را مانند نمایندگان ادوار دارند؛ اما این بخشنامه در اقدامی عجیب فقط نمایندگان فعلی را محروم کرده بود. مضاف بر آن این بخشنامه مذکور نمایندگان مجلس یا رؤسای کمیسیون‌ها که نیاز به حضور در مناطق محروم را دارند، ملزم به اخذ اجازه از فرماندار کرده بود که خلاف قانون است. از همه اینها مهم‌تر شاهد اصلی غیرقانونی بودن این بخشنامه این است که وزیر کشور نیز به محض مطلع شدن از موضوع و قبل از انتقاد نمایندگان، بخشنامه را لغو کرده بود و سؤالی که حامیان این بخشنامه باید پاسخ دهند، این است که اگر بخشنامه صحیح بود، چرا پیش از پیگیری مجلس، از سوی وزیر کشور لغو شد؟ لذا اگر نمایندگان به دنبال سوءاستفاده از جایگاه خود بودند، هرگز این قانون را در سال منتهی به انتخابات به تصویب نمی‌رساندند.

۲۹- چرا هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان از کارایی لازم

برخوردار نیست؟

یکی از اشکالات مجلس که محل انتقاد نیز هست، ساختار هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان است. با توجه به مواردی از برخی رفتارهای مسئله‌ساز نمایندگان به نظر

می‌رسد ساختار فعلی آن ناکارآمد است. رئیس مجلس نیز در دیدار نمایندگان با رهبر معظم انقلاب بر این اشکال تصریح کرد. اصلاح این ساختار به دلیل آنکه منوط به اصلاح آیین‌نامه داخلی مجلس است و نیازمند دوسوم آراست، کار سختی است. با این حال، باید مجلس به فکر طراحی تدابیر و برنامه‌ریزی برای اصلاح ساختار هیئت نظارت باشد؛ چرا که این هیئت از سازوکارهای کنترلی و نظارتی درون مجلس به شمار می‌آید.

۳۰- با توجه به فیش منتشر شده از برخی نمایندگان در فضای مجازی، چرا نمایندگان مجلس حقوق نجومی باید دریافت کنند؛ در حالی که مردم و موکلان آنها با مشکلاتی مواجه هستند؟

اولاً، فیش منتشر شده از برخی کارکنان مجلس بوده نه نمایندگان. در ثانی، اصل چیزی که به‌عنوان فیش حقوقی در فضای مجازی منتشر شده، کذب محض است. مجلس برای کاهش هزینه‌های جاری کشور و جلوگیری از رانت در جذب نیرو، اجازه استخدام نیرو به دست نماینده به‌عنوان نیروی همراه و مسئول دفاتر شهرستان‌ها را نداده است؛ اما ماهانه مبلغی را به‌عنوان هزینه‌های دفاتر شهرستانی نماینده و حقوق نیروهای همراه و جابه‌جایی بین حوزه انتخابیه به نمایندگان پرداخت می‌کند تا از این منظر کشور دچار بزرگی جبران‌ناپذیر نیروی انسانی و اختصاص بودجه‌های کلان نشود.

۳۱- در شرایطی که اکثر مردم ایران به لحاظ اقتصادی و معیشتی در تنگنا قرار گرفتند، آیا صحیح است که خانواده رئیس مجلس از کشور ترکیه سیسمونی بخرد؟

درباره این مسئله رئیس مجلس توضیحاتی داده و در رسانه‌ها منعکس شده است که بهترین پاسخ انتشار آن است؛ اما به‌طور خلاصه باید گفت، سفر به ترکیه برای خرید سیسمونی کذب است و فقط آنچه صحت دارد، سفر خانواده ایشان به ترکیه است. تخریب‌گران هم نتوانستند سندی بر درستی ادعای‌شان در فضای رسانه‌ای ارائه کنند و هم با شکایت مدعی‌العموم نتوانستند ادعای خود را در دادگاه ثابت کنند و به دلیل این تهمت و دیگر ادعاهای واهی محکوم شدند. متأسفانه، عده‌ای به‌دروغ برای اثبات ادعای خود تکرار می‌کنند که فرزند قالیباف بابت این مسئله عذرخواهی کرده و ادعای آنها را تأیید کرده است؛ اما واقعیت این است که فرزند قالیباف خرید سیسمونی را تکذیب کرده است و خلاف دیگر مسئولان کشور، بابت سفر به ترکیه عذرخواهی کرده است که از نظر بسیاری با توجه به مقایسه هزینه‌های سفر به کیش، سفر به ترکیه امری معمولی تلقی می‌شود. فرزند قالیباف نوشته است: «خواهرم و همسرش کاری انجام دادند که حتماً غلط است. این سفر آن‌هم در این شرایط اقتصادی مردم یقیناً اشتباه است. آنها برای خرید سیسمونی نرفته بودند و ناراستی‌ها و بزرگ‌نمایی‌هایی در متن‌های منتشرشده وجود دارد؛ اما به هر صورت انجام این سفر خطایی نابخشودنی است، چراکه باعث می‌شود همه تهمتهایی که در گذشته به پدرم

و خود آن‌ها زده شده است صحیح جلوه دهد ... این رفتار حتماً مخالف نظر و مشی و مرام پدرم است. آنان که می‌خواهند خطای فرزند را به پای پدر بنویسند، بدانند که این کار از قبل مورد مخالفت ایشان قرار گرفته بود؛ ولی متأسفانه نادیده گرفته شد. بنده به سهم خودم از همه مردم عذرخواهی می‌کنم.»

اما بهترین توضیح، سخنان آقای دکتر قالیباف در جلسه غیرعلنی مجلس است که گفت: اول خوب است شما بدانید که وقتی بحث سفر مطرح شد، من مخالف بودم و گفتم صلاح نیست. برای خرید هم داستان‌سرایی‌ها کردند که این قدر جنس زیاد خرید کردند که باعث درگیری پای کاتر فرودگاه شده و تهمت زدند و برای تخریب هشتک‌سازی کردند تا احساسات مردم را جریحه‌دار کند، در حالی که همه اینها (خرید سیسمونی) دروغ بود. خیلی‌ها به من گفتند این سفر اتفاق ویژه‌ای نیست و سوءاستفاده‌ای هم از بیت‌المال صورت نگرفته است و سفری شخصی بوده است. کاملاً هم عادی و بدون تشریفات بوده و حتی از پروتکل‌ها هم استفاده نشده است. مگر شما از موقعیت خودت استفاده کردی، مگر با پاسپورت سیاسی رفتند، مثل همه شهروندان دیگر یک سفر عادی رفتند. لذا موضع‌گیری لازم نیست؛ ولی حرف من این بود که در همین حد هم پذیرفتنی نیست. برای همین هم به آنها گفتم که از مردم عذرخواهی کنید و در همان ساعات اولیه، یعنی سحر همان روز، قبل از اینکه کسی بخواهد مطالبه‌ای مطرح کند، عذرخواهی هم انجام شد. این کاری بود که کمتر کسی انجام می‌دهد. اما عده‌ای به دنبال پروژه‌سازی از این خطا بودند تا بتوانند اهداف

سیاسی را دنبال کنند؛ لذا تخریب‌ها را ادامه دادند. اطلاعات آشکار و پنهان جای تردید نمی‌گذارد که این‌یک پروژه برای تخریب سیاسی بوده است. شما از ابتدا نگاه کنید از روزی که آقا مجلس را انقلابی خواندند، در داخل و خارج شروع کردند به تخریب مجلس. هدف این است که انقلابی بودن مجلس را تحت‌الشعاع قرار دهند. این مورد آخر هم در همان راستاست. فقط این بار وارد حریم خصوصی شدند. نشان می‌دهد دیگر هیچ حدودمرزی را قائل نخواهند بود. نکته آخر اینکه این اولین بار نیست که من را تخریب می‌کنند، آخرین بار هم نخواهد بود. همان‌طور که این مجلس را هم از ابتدا تا امروز تخریب کردند و باز هم تخریب خواهند کرد. آنچه باید برای ما مهم باشد، این است که نگذاریم این حاشیه‌ها ما را از کار برای مردم باز دارد. ما به‌عنوان مجلس انقلابی باید با حفظ روحیه جهادی و انقلابی، کار مردم را در اولویت قرار دهیم و مخصوصاً برای حل مشکلات معیشتی آنها شبانه‌روز تلاش کنیم.

۳۲- عبور افراد از فیلتر شورای نگهبان اقدامی قانونی و لازم

است؛ اما آیا همین حساسیت برای سنجش کارآمدی نمایندگان

در انجام وظایف‌شان در مجلس هم وجود دارد؟

اولاً در قانون به سنجش کارآمدی نمایندگان به منزله یکی از مؤلفه‌های احراز صلاحیت توجه نشده است؛ اما منطق قانون در این باره این است که در احراز صلاحیت کاندیداها به کف خواسته‌ها و شرایطی از قبیل شرایط سنی، شرایط تحصیلی و عدم سابقه کیفری و عدم عناد با نظام توجه شده است، یعنی هرکس که حداقل شرایط

نماینده‌گی را داشته باشد، می‌تواند از فیلتر شورای نگهبان بگذرد؛ اما در این میان نقش مردم بسیار مهم است. مردم در انتخاب‌های‌شان هم باید دقت کنند تا افراد توانمندی را که توان انجام مسئولیت‌ها و تکالیف نمایندگی به نحو احسن دارند، از میان نامزدهای تأیید صلاحیت شده از سوی شورای نگهبان انتخاب کنند. در واقع، مردم با انتخاب نمایندگان شایسته، توانمند و باانگیزه، نقش بسیار مهمی در کارآمدسازی مجلس می‌توانند ایفا کنند. بنابراین کلید کارآمدی نمایندگان و کارآمدسازی مجلس، دست مردم است. از طرفی، همه نمایندگان که ناکارآمد نیستند؛ بلکه می‌توان نمایندگان مجلس را در یک طیف از کارآمدی بالا، باانگیزه و توانمند تا ناکارآمدی و کم‌تحرکی مشاهده کرد. بنابراین نوع و نحوه انتخاب مردم، تأثیر زیادی در ورود افراد با بازدهی و کارآمدی بالا به مجلس شورای اسلامی دارد.

ثانیاً به دلیل خلأ قانونی، شورای نگهبان بعد از ورود نماینده به مجلس نمی‌تواند آنها را به‌طور شایسته مورد نظارت قرار دهد و لذا لازم است در اصلاح قانون به آن توجه شود. دبیر محترم شورای نگهبان، آیت‌الله جنتی در نشست هم‌اندیشی با اعضای هیئت رئیسه مجلس یازدهم در مورخ ۳۰ تیر ۱۳۹۹ در این باره گفته است: «طبق قانون، شورای نگهبان تا پیش از بررسی اعتبارنامه نمایندگان و صلاحیت آنها بر اساس مستندات مراجع قانونی مختلف عمل می‌کند و مانع از تصدی مناصب توسط افراد ثروت‌اندوز و ناسالم می‌شود؛ گرچه نظارت ما بر روی نمایندگان دائمی است اما شورا به دلیل اشکال

قانونی نمی‌تواند در دوره چهارساله نمایندگی، فردی که دچار انحراف و فساد می‌شود را از ادامه کار منع کند که این نقیصه باید برطرف شود.»

بخش چهارم؛ در باب همکاری و تعامل مجلس و دولت

۳۳- چرا با وجود همکاری خوب دولت و مجلس، الآن که نزدیک انتخابات است بعضی از نماینده‌ها شروع به تخریب دولت کرده‌اند؟

اولاً، انتقاد از دولت صرفاً مرتبط با روزهای اخیر نبوده است و همه نمایندگان مجلس از ابتدا تاکنون در سخنان خود هم از دولت تمجید و تعریف کرده‌اند و هم از آن انتقاد و چه‌بسا در ماه‌های گذشته برخی از وزرا را هم از قطار دولت پیاده کردند. ثانیاً، نباید که هرگونه انتقاد نمایندگان از دولت را تخریب دولت دانست؛ زیرا همین حق انتقاد از دولت را قانون اساسی به نماینده مجلس داده است و همین انتقادات باعث کشف و اصلاح ضعف‌ها، نواقص و خطاها و در نهایت به پیشرفت و آبادانی کشور منجر می‌شود.

ثالثاً، نمایندگان در راستای وظایف نمایندگی در مقابل دولت اختیارات بی‌ظنیری دارند که نباید انتظار داشت که چون نماینده‌ای موافق دولت است، انتقادی را نسبت به برخی از خطاهای دولت نداشته باشد. توجه داشته باشیم که نمایندگان اختیاراتی دارند که به آنها این حق و مسئولیت را می‌دهد که نسبت به چگونگی انجام امور کشور

حساس باشند و وارد سؤال و جواب شوند. برخی از اختیارات نمایندگان مجلس به شرح زیر هستند؟

- ۱) حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارند.
  - ۲) می‌توانند هیئت وزیران یا هر یک از وزرا را استیضاح کنند.
  - ۳) می‌توانند وزرا و هیئت دولت را وادار به پاسخگویی کنند.
  - ۴) می‌توانند رئیس‌جمهور را استیضاح کنند.
  - ۵) حق دارند در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر کنند.
  - ۶) تمام لوایح و بودجه‌های دولت با رأی مجلس اجرایی می‌شوند.
  - ۷) مجلس همچنین می‌تواند با تصویب طرح‌هایی دولت و سایر ارکان کشور را وادار به اموری کند که ممکن است برخلاف نظرشان باشد.
- بله مجلس قدرت بسیار بالایی در کشور دارد و البته نمایندگان مجلس هم باید مراقبت کنند، در رفتار و گفتارشان تا کشور را از ریل اصلی پیشرفت و تحول در مسیر نظام مقدس جمهوری اسلامی منحرف نکنند.

۳۴- چرا نزدیک انتخابات که می‌شود همیشه شاهد افتتاح و اجرای ضرب‌الاجل پروژه‌های اقتصادی (از جمله راه و شهرسازی و آبرسانی و...) هستیم؟ چرا از فرصت چهار سال به موقع استفاده نمی‌کنند؟

الف- قطعاً دولت نمی‌تواند در ماه‌های اول و حتی سال اول شروع به کار پروژه‌هایی را افتتاح کند؛ زیرا دولت هنوز شکل و قوام لازم را نگرفته است و در حال جانمایی، تصمیم‌گیری، یافتن پیمانکار، تصویب بودجه و شروع کار برای برخی از پروژه‌هاست. بنابراین، پس از دو سال نتایج فعالیت‌های دولت آرام‌آرام خود را نمایان می‌کند و برای بهره‌مندی سریع مردم طرح‌ها و پروژه‌ها افتتاح می‌شود.

ب- اگر طرح یا پروژه‌ای آماده بهره‌برداری باشد و دولت تلاش کند برای یک مناسبت خاص مثلاً شش ماه یا یک سال آن را نگه دارد تا در زمان خاصی افتتاح کند؛ هزینه‌های اضافی بر آن پروژه تحمیل می‌شود و کسی نمی‌تواند آن هزینه‌ها را پردازد؛ اگرچه ممکن است با تأخیر اندکی این افتتاحیه‌ها شکل بگیرد.

پ- ضرب‌الاجل برای پروژه‌های اقتصادی اگر با نیت بهره‌برداری در انتخابات هم باشد؛ چون منتفع اصلی آن مردم هستند، بهتر از تعلل و تأخیر و راکد شدن پروژه‌ها برای چندین سال است.

۳۵- آیا میزان همکاری و تعامل مجلس با دولت کافی و

قابل قبول است؟

یکی از خواسته‌های همیشگی رهبر معظم انقلاب کاهش تنازعات درون قوا و افزودن بر همکاری و همدلی در حل مشکلات کشور است. تعامل مثبت دولت سیزدهم با مجلس یازدهم به دلیل افق مشترکی که اعضای دو قوه برای گره‌گشایی از زندگی مردم دارند، از ابتدای آغاز به کار دولت، قابل پیش‌بینی بود و تعامل حداکثری قوه

مجریه با نمایندگان، این تعامل، هم‌افزایی و مشورت را به همراهی همدلانه تبدیل کرده است. به منظور نشان دادن میزان تعامل دولت و مجلس در سال اول (به خاطر آمار مستندی که در دست داریم) اشاره به چند آمار و مقایسه آن با دولت‌های سابق در سال اول راهگشاست:

الف- میزان تذکرات به دولت‌ها: دولت یازدهم در یک سال نخست فعالیت خود ۴۱۹۶ تذکره، دولت دوازدهم ۲۶۹۷ تذکره و دولت سیزدهم در همین مدت ۲۴۲۳ تذکره از مجلس دریافت کردند. از این تعداد تذکره در دولت یازدهم ۶۵۰ مورد در دولت دوازدهم ۵۲۴ مورد خطاب به رئیس‌جمهور وقت بوده است و این در حالی است که از مجموع تذکرات اعلام‌شده در دولت سیزدهم تنها ۳۳۶ مورد آن خطاب به رئیس‌جمهور بوده است. در مجموع میزان تذکرات در دولت سیزدهم در مقایسه با دولت یازدهم ۴۹ درصد و نسبت به دولت دوازدهم ۳۶ درصد کاهش یافته است.

ب- آیت‌الله رئیسی در یک سال مسئولیت خود با نمایندگان همه ۳۱ مجمع استانی ۳۱ استان کشور، جلسه برگزار کرده است. به معنای دیگر با تک‌تک ۲۹۰ نماینده قوه مقننه، در «یک» سال دیدار و گفت‌وگو کرده است. همچنین رئیس‌جمهور در یک سال نخست ریاست جمهوری، مجموعاً هفت بار در مجلس حضور یافته است. این آمار زمانی اهمیت می‌یابد که از یک سو متوجه اهمیت زمان رئیس‌جمهور به دلیل فشرده‌گی بسیار بالای برنامه‌ها و مسئولیت‌ها باشیم و از سوی دیگر این آمار را با دولت قبل مقایسه کنیم. رئیس‌جمهور دولت‌های یازدهم و دوازدهم در «هشت» سال مسئولیت

خود تنها ۲۱ دیدار با مجامع استانی برگزار کرد و این در حالی بود که اکثریت نمایندگان مجلس دهم با طیف فکری رئیس‌جمهور وقت همسو بودند. همچنین رئیس‌جمهور در دولت یازدهم پنج بار و دولت دوازدهم چهار بار در مجلس حاضر شد.

البته باید توجه داشت که اختلاف سلیقه و مباحثه کارشناسی به معنای اختلاف بین قوا نیست و این سطح از کمبود اختلاف بین قوا در هیچ دوره‌ای سابقه نداشته است.

بخش پنجم؛ مسئله انتخابات و مشارکت عمومی

۳۶ - راه‌های افزایش مشارکت عمومی در انتخابات مجلس

شورای اسلامی ۱۴۰۲ چیست؟

تقریباً همه دلسوزان نظام گفته‌اند که مهم‌ترین هدف در انتخابات پیش رو باید افزایش مشارکت عمومی در انتخابات باشد؛ هدفی که رهبر فرزانه انقلاب هم بارها بر آن تأکید کرده‌اند و در این زمینه فرموده‌اند: «همه کسانی که مخاطبانی دارند وظیفه دارند مردم را به انتخابات دعوت کنند، علمای اعلام، اساتید دانشگاه، اساتید حوزه، صداوسیما، مطبوعاتی‌ها، جوان‌ها، افراد در داخل خانواده، این‌ها همه می‌توانند منادی انتخابات باشند، مردم را، مخاطبان خودشان را به انتخابات دعوت کنند، انتخابات آن‌وقت انتخابات پرشوری خواهد شد.» (بیانات رهبر معظم انقلاب ۱۴۰۲/۱۰/۲) با وجود این، مشارکت بالای انتخاباتی زمانی حاصل می‌شود که چند فاکتور هم‌زمان وجود داشته باشد:

۱) **احساس تعیین سرنوشت:** مردم به این ادراک برسند که با شرکت در انتخابات می‌توانند سرنوشت کشورشان را تعیین کنند. شکل‌گیری چنین احساسی مستلزم آن

است که به مردم این اطمینان داده شود که از مسیر انتخابات، خواسته‌های مردم تحقق می‌یابد.

(۲) عمل به وعده‌ها: یکی دیگر از مواردی که باعث مخدوش شدن اعتماد عمومی می‌شود، وعده‌های بر زمین مانده مسئولان است. مردم انتظار دارند وقتی به نامزدی رأی می‌دهند وعده‌هایش محقق شود و وقتی این وعده‌ها محقق نشود، مردم نیز امیدی برای شرکت در انتخابات نخواهند داشت. در این حوزه حتماً دولت بیشترین و مهم‌ترین مسئولیت را دارد؛ زیرا عمده وعده‌هایی که مردم انتظار اجرایی شدنش را دارند، در حوزه اجرایی است و هرچه دولت بتواند به خواسته‌های مردم و البته وعده‌های خودش جامه عمل بپوشاند مردم نیز به شرکت در انتخابات بیشتر مایل می‌شوند.

(۳) رقابتی شدن انتخابات: موضوعی که رهبر معظم انقلاب هم با عنوان لزوم «انتخابات پرشور» مطرح کرده‌اند. هرچه رقابت بالا برود، مشارکت هم افزایش می‌یابد.

(۴) صیانت از آرا: مردم باید احساس کنند که هیچ تخلفی در جریان برگزاری انتخابات رخ نمی‌دهد؛ زیرا سلامت آرا اگر حتی به صورت نسبی به خطر بیفتد، اعتماد عمومی کاهش می‌یابد. در مجموع همه برگزارکنندگان انتخابات، مسئولان اجرایی و هر فرد و نهادی که در کشور مسئولیت دارد باید تمام تلاش خود را به کار گیرد تا مردم به نظام سیاسی اعتمادشان بیشتر شود تا هم سرمایه اجتماعی نظام افزایش یابد، هم اقتدار نظام بیش از پیش شود و هم البته انتخاباتی پرشور را شاهد باشیم تا در پی انتخاباتی حداکثری، مجلسی برآمده از رأی اکثریت ملت تشکیل شود.

۵) حل مشکلات و نارضایتی‌های معیشتی مردم: حل مشکلات اقتصادی و

معیشتی مردم تأثیر بسزایی در میزان مشارکت عمومی در انتخابات دارد. در ماه‌های باقی‌مانده تا انتخابات تلاش دولت و مجلس در باز کردن گره‌های معیشتی و عدم اجرای سیاست‌ها و برنامه‌هایی که تأثیر مخرب بر معیشت مردم دارد، می‌تواند به افزایش امید و در نتیجه مشارکت بیشتر منجر شود. همچنین نامزدها باید به‌جای مسائل حاشیه‌ای، مسائل اصلی کشور و برنامه خود برای حل این مسائل را تبیین کنند.

۶) ضرورت بازخوانی اهمیت حق رأی در تعیین سرنوشت کشور و نیز اهمیت بسیار بالای مجلس شورای اسلامی به‌عنوان رکن قانون‌گذار نظام حکمرانی برای تحقق حکمرانی خوب باید برای مردم روشن شود.

۷) اجرای برنامه‌هایی مانند برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی در محیط‌های دانشجویی، میز خطابه آزاد در فضاهای عمومی و اجرای برنامه‌های چالشی مانند مناظره پیرامون مسائل و مشکلات اساسی مردم در رسانه‌های عمومی و صداوسیما با حضور افرادی از طیف‌های مختلف سیاسی و نیز رقابتی شدن انتخابات و فضای تبلیغات انتخاباتی می‌تواند به افزایش شور و هیجان عمومی کمک کند.

۳۷- طراحی دشمن در خصوص کاهش مشارکت مردم در

انتخابات چیست؟

سیاست دشمن در تقابل با ملت ایران در بستر انتخابات، عدم تحقق انتخابات مطلوب با شاخصه‌های مشارکت حداکثری، انتخابات سالم و قانونی، امنیت انتخابات و

شایسته‌سالاری و انتخاب اصلح است. دشمنان ملت ایران با سه راهبرد کاهش مشارکت، راهبرد بی‌اعتبارسازی و راهبرد ناکارآمدسازی درصدد تضعیف انتخابات اسفندماه ۱۴۰۲ است.

۱) **راهبرد کاهش مشارکت**؛ بدون شک، کاهش مشارکت و ایجاد بی‌تفاوتی نسبت به سرنوشت کشور و حضور نیافتن مردم پای صندوق‌های رأی از مهم‌ترین راهبردهای جبهه دشمن برای مواجهه با انتخابات اسفندماه سال جاری است. این راهبرد از طریق تحریم انتخابات، سیاه‌نمایی و بزرگنمایی مشکلات کشور، القای بن‌بست و ناامیدی نسبت به حل آنها، ناامن‌سازی در دو بعد فیزیکی و روانی صورت می‌پذیرد.

۲) **راهبرد بی‌اعتبارسازی**؛ یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های دشمن زیر سؤال بردن اعتبار نظام انتخابات در جمهوری اسلامی ایران است. دشمن در راستای اعتبارزدایی از انتخابات، درصدد انگاره‌سازی تقلب در انتخابات و مهندسی انتخابات در بین اذهان مردم است. از طرفی با زیر سؤال بردن مجریان و ناظران انتخابات، متهم کردن برگزارکنندگان و ناظران به جناحی بودن و سیاست خالص‌سازی و انحصارگرایی نظام تلاش می‌نماید تا مردم را نسبت به فرایند و نتایج انتخابات بدبین و اعتبارزدایی کند.

۳) **راهبرد ناکارآمدسازی**؛ انتخابات در کشور ابزاری برای کارآمدسازی و ایجاد ثبات و تقویت همبستگی اجتماعی است. اما راهبرد دشمن برخلاف آن است. این راهبرد از طریق ایجاد اختلال شناختی برای تشخیص اصلح در اذهان عمومی به دنبال تبدیل صحنه رقابت سیاسی به صحنه درگیری و آشوب است.

۳۸- پیامدهای کاهش مشارکت در انتخابات را بیان کنید؟

کاهش مشارکت در انتخابات موجب اخلال در حکمرانی می‌شود و تبعات سوء سیاسی، اقتصادی و امنیتی برای حکومت و مردم در بر خواهد داشت. در ادامه به برخی از موارد آن اشاره می‌شود:

الف- پیامدهای سیاسی کاهش مشارکت در انتخابات:

(۱) جدیت یافتن بحران مقبولیت و به تبع آن افزایش حجم فشارهای خارجی، تضعیف تدریجی سازوکارهای یکپارچه کننده جامعه.

(۲) افزایش خصومت ورزی حزبی و انشعاب تدریجی میان نیروهای سیاسی، رهبران و شهروندان.

(۳) افزایش انگیزه تشدید فشار سیاسی بر ایران از سوی کشورهای منطقه (همچون امارات و ...) به دلیل ضعف پایگاه اجتماعی نظام سیاسی از یکسو و وجود فشارهای سنگین خارجی بر ایران از سوی دیگر.

(۴) تضعیف قدرت چانه‌زنی سیاسی ایران در منطقه در حوزه مباحث حقوقی، سیاسی، اقتصادی.

(۵) کاهش شدید قدرت چانه‌زنی سیاسی ایران با بازیگران فرا منطقه‌ای و منطقه‌ای.

ب- پیامدهای نظامی امنیتی کاهش مشارکت در انتخابات:

(۱) کاهش ضریب اطمینان و ثبات در کشور و تشدید روند پرخاشگری فرد در جامعه به دلیل بحران‌های اقتصادی.

۲) افزایش تنش‌های درون ساختاری در کشور و تأثیر آن در کاهش ضریب امنیت ملی.

۳) احتمال تشدید فشارهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری (اقتصادی و نظامی) بر ایران.

۴) شکنندگی فزاینده و بیش‌ازپیش نظام سیاسی در مواجهه با تهدیدات خارجی و بحران‌های داخلی.

۵) تقویت و تشدید بیش‌ازپیش رویکردهای تجزیه‌طلبانه.

۶) احتمال گرایش فزاینده رژیم صهیونیستی به عنصر مداخله نظامی، خرابکاری و ترور در ایران به دلیل شکنندگی داخلی نظام سیاسی و آسیب‌پذیری عمیق آن در درون.

ج- پیامدهای اقتصادی کاهش مشارکت در انتخابات:

۱) احتمال افزایش بیش از پیش فشارهای سیاسی و به‌ویژه اقتصادی به ایران (به ویژه در صورت کاهش ضریب مشارکت عمومی) و به‌تبع آن تشدید بحران‌های اقتصادی در جامعه.

۲) تعمیق شکاف‌های طبقاتی در جامعه، تشدید نارضایتی‌های عمومی و فراهم شدن فضای روانی برای تخلیه فشارهای روانی و عصبی برخاسته از بحران‌های اقتصادی شهروندان.

۳) احتمال نزدیکی دیدگاه‌های کشورهای منطقه به بازیگران خارجی و ایجاد هماهنگی در مورد تشدید فشارهای اقتصادی بر ایران.

۴) کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری خارجی در ایران به دلیل هراس از بحران‌های احتمالی و فراروی کشور.

۵) تمایل فزاینده اروپا و آمریکا برای استفاده از «فشارهای اقتصادی» برای عقب راندن سریع و مؤثر ایران.

نکته پایانی، مشارکت حداقلی یا محدود شهروندان در انتخابات باعث تشدید بحران در حوزه «مقبولیت» نظام سیاسی، «انسجام ملی» و همچنین افزایش زمینه‌های تجزیه‌طلبی، گسترش دامنه فشارها و چالش‌های بین‌المللی و فشارهای اقتصادی خواهد شد.

۳۹- آیا اتباع خارجی از جمله افغانستانی‌ها می‌توانند نماینده

مجلس بشوند؟

یکی از شبهاتی که در ماه‌های اخیر ضدانقلاب خارج‌نشین و برخی از فعالان جریان سیاسی اصلاحات در کشور مطرح کردند، موضوع حضور اتباع خارجی، به ویژه افغانستانی‌ها در مجلس شورای اسلامی است. سابقه این مسئله در سال‌های اخیر به جنجال‌آفرینی آقای محمد مهاجری در سال ۱۳۹۷ برمی‌گردد. او در توثیقی از اصالت افغانستانی یکی از مخالفان ظریف (وزیر امور خارجه وقت) در مجلس می‌نویسد: «درباره یکی از نمایندگان که استیضاح لاریجانی و ظریف را امضا کرده شبهه دو تابعیتی وجود دارد. او افغانی‌الاصل است و باید روشن شود هنوز تبعه کشور زادگاهش است؟ یا دو تابعیتی است؟» بررسی این شبهه نشان می‌دهد، حضور اتباع خارجی در مجلس شورای اسلامی کلاً خلاف قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی است. ماده ۳۰ و ۳۱

قانون انتخابات مجلس یکی از شرایط انتخاب شونده و انتخاب کننده در انتخابات مجلس شورای اسلامی را «تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران» بیان می کند، بنابراین هیچ تبعه غیر ایرانی نمی تواند نماینده مجلس شود. نکته مهم دیگر که نشان دهنده سخت گیری و حساسیت حاکمیت در خصوص نمایندگان مجلس است، موضوع «ممنوعیت ثبت نام افراد دو تابعیتی در انتخابات مجلس شورای اسلامی» است. بر اساس بند ۱۲ ماده ۳۰ الحاقی به قانون انتخابات اتباع ایرانی که اقامت دائم کشور دیگری را دارند و همچنین اتباع ایرانی که تابعیت کشور دیگری را داشته یا دارند، نمی توانند داوطلب نمایندگی مجلس شوند.